

Kérlekül küldött
cikkeket csak ak-
kor küldjük vissza,
ha bélyeg
melléklettel. Kép-
iratokat hat hét-
nél tovább nem
őrizzük.

Szerkesztő: **Dr. Papp László**
111. Befejezés
utca 41.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Cikkeket csak a
szerző engedelmé-
vel, lapunk egyéb
tartalmát A NŐ és
a Társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvenni.

Hirdetvény: **Dr. Papp László**
111. Befejezés
utca 41.

TARTALOM: Schwimmer Rózsa: Politikai tanulság. – Dr. Dirner Gusztáv: Feminizmus és anya-
védelem. – Antal Sándor: Selma Lagerlöf és Ellen Key. – Glosszák. – A svájci női magánalkalmazottak
veresége. – Gallo Paula: Adatok a közoktatásügyi statisztikából. – László Artúr: A nők technikai
érzékéről. – Else Lüders: Modern socialpolitika Angolországban. – Lapunkról, – Szemle. – Irodalom. –
Ibsen mondta. – Szendéné-Dárday Olga: Az édes otthon. – A Feministák Egyesületének hivatalos közle-
ményei. – A Nőtisztviselek Országos Egyesületének hivatalos közleményei

1909.

A nők választójogáért folyó küzdelemnek
legsikeresebb éve folyt le. Olyan szervezetek
és olyan egyéniségek álltak a nő választó-
jogának követelése mellé, hogy a legnagyobb
reménységgel tekinthetünk az új év,

1910

elé. Ha az elmúlt év az agitáció bővülését,
elmélyedését, hatásának a legvérmesebb vára-
kozásoknak is megfelelő mértékét eredmé-
nyezte, akkor a döntéssel kecsegtető év ered-
ményei elé is bizalommal tekinthetünk. Lan-
kadatlan lelkesedés, céltudatos áldozatkész-
ség, becsületes, tántoríthatatlan akarat a siker
megyéjéig hozta Magyarország asszonyait.
Edzett erő, friss munkakedv lendületével tart-
sunk ki munkánk mellett és akkor az 1910-iki
év nemcsak a magyar nőmozgalomnak, hanem
az egész világ asszonyainak ünnepi évét fogja
jelenteni. A nő választójoginak megvalósítása
Magyarországon az új esztendőnek legnagyobb
feladata. Megvalósításából vegye ki
mindenki a maga részét!

POLITIKAI TANULSÁG.

írta: SCHWIMMER RÓZSA.

„Ha nem a mi falunk bolondja volna,
jót kacaghatnánk rajta”, mondják jóérzésű
falusiak, akik a futóbolond komédiáján nem
tudnak elmosolyodni, mert könny szökik a
a szemükbe, a kacagató külsőségek mögött
rejlő tragikum gondolatára.

Mi is kacaghatnánk politikai életünk bo-
hócságain, ha nem tudnók milyen könny-
fakasztóan tragikus sorsát a magyar nemzet-
nek takarja az az eszeveszett játék, amit a mi
falunk bolondjai előttünk és sajnos a mi ne-
vünkben játszanak.

Ha külön tudnók választani magunkban
az embert és a nőt: asszonylétünkre örülhet-
nénk a komédiának. Mert beigazolja, hogy a
férfiak egymaguk politikát nem tudnak csi-
nálani, hogy valóságos politika, a nemzet bol-
dogítását elősegítő törekvést csak attól a par-
lamenttől várhatunk, amely igazán a népet, a
férfiak és a nők általános választójoga alapján
képviseleli.

Nyolc hónapja – s előtte majdnem ugyan-
annyi éve – állandó válságban élünk. Bel-
ügyeink ezalatt úgy elzüllöttek, hogy meg-
változtatásukra évtizedek munkájára lesz szük-
ség. Évtizedek és becsületes akaratú, szívvel-
ésszel dolgozó emberek – férfiak és nők –
munkájára.

Újév küszöbén állunk. Az emberi boldo-
gulás nagy századának első évtizedét fogja az
előttünk álló év bezárni. Kezdetre lesz-e a
javulásnak, vagy tovább folyik-e majd az or-
szág pusztítása?

Mert hogy özönvíz és tatárjárás okozta
pusztításhoz hasonló állapotokat teremtettek
az utolsó évek, azt a mindennapi élet minden
jelensége ép úgy mutatja, mint a statisztiká-
nak bármely rovata. Züllés, hazugság, tettetés,
úgy a közéletben, mint az annak hatása alatt
álló magánéletben.

Kölcsönös megbecsülés helyett irigységet
találunk a megbecsülésre egyébként érdemes
emberek közt. Pízkoskezü és jellemű embe-
rekkel pedig parolázik az egész világ, ha vala-
melyes struccpolitikával nem létezőnek hazud-
hatja az erkölcsi piszkot.

A politikusok legazemberezik egymást, panamát, korrupciót vetnek egymás szemére. A sértett pisztolyt szegez a sértőnek, amire lovagias hajlongások közt kiderítik, hogy a kijelentések nem a személyre, hanem tisztán a politikusra vonatkoztak, sértésről tehát szó sem lehet.

S az embernek a politikustól illetén való megkülönböztetése a legjellegzetesebb megbélyegzése annak az uzorauzletnek, amelyet politika néven üznek. Úton, útfélen nyilvánvaló, hogy a mai politikusok – nagy tisztelet az igen kevés kivételnek – tisztán önérdeket hajhásznak, állásukat személyes előnyök elérésére, családi ambíciók kielégítésére, legjobb esetben osztályuk érdekeinek védelmére használják ki.

A legsiralmasabb együgyűség, a legarcátlanabb elvtelenség pártszármakon jutott azok közé a falak közé, amelyeken belül, mint a nemzet küldötteinek csak a kristálytisztá jellemű, nyílt eszű, munkabíró embereknek volna szabad helyet foglalniok. Le is alacsonyították az Ország házat országos vásárrá, ahol a nép bankójával fizettetik ki úri passzióik, léhaságaik költségeit. Csak a saját portékájuk kerül ott forgalomba. Elveiket vásári hangon kínálgatják. Eladják, újat is szereznek, mint a cigány, aki a parasztra sózza sánta lovát és újat lop magának a szomszédságban.

S kint züllik az ország. Az emberek nem is panaszkodnak. Megszokták a nyomorúságot. Mintha ősidők óta Apponyi fejlesztette volna a kultúrát, német- és franciaajkú apácák és szerzetesek révén. Mintha a békés szellemet az ifjúság militarisztikus megmételtyezésével is mindig ő terjesztette volna. Mintha mindenkor Sztérényi iparfejlesztő szent keze nyugodott volna halálos súllyal az országon. És mintha Kossuth, Wekerle és a többi vezér elvszilárd-sága gerinctelenné tette volna ezt a mindenbe beletörődő, semmi ellen fel nem lázadó népet.

Pedig a politikának hány elrontott és elhanyagolt területe hívja ki minden becsületes ember fellázadását. Európa legdrágább kenyere itt esszük: Európa éléskamrájában. A legcudarabb lakásviszonyokról, nemcsak Budapesten, hanem a legtöbb vidéki városunkban is mi panaszkodhatunk. Emberséges ivóvíz, fürdőalkalmatosságok hiányában sehol sem pusztít annyi elkerülő járvány, mint Magyarországon. Iskolák, népnevelési intézmények helyett a tudatos butítás frázishullámaival lepik el az országot az analfabetizmus gondos hívei. Műveltség és haladás elérhetetlen ideál. Érte sóvárogni sem szabad, mert a rendőrszellem cenzúrája, ilyen törekvések kifejezését is elnyomja, e kifejezés elkerülhetetlenül össze lévén kötve a kultúra gúzsbakötői-

nek kritikájával. A nemi élet terén a féktelenséget mind több perverzítás tetézi.

Gyermekrontók, nőfalók: mocsoktalan gentlemenek poseában erkölcsöt hirdetnek.

A népet improduktív, kultúraellenes célokra kiadott adók elviselhetetlen súlyával terhelik. Itt, ahol a művelt államok munkabérei mögött messze elmaradó éhbérek amúgy is éhtífuszt és egyéb járványt szülnek.

Végehossza nincs a nyomorúságok lajstromának. Es elemi erővel még mindig nem tört fel a számonkérés dörgedelme. Megmérhetetlen azok bűne, akik politikai álomitallal elkábították a gyermekesen hiszékeny nemzetet, amely üdítő frissítőt vélt szürsölni. Szörnyű felelősség terheli lelkiismeretüket a nép öntudatának, akarásának elaltatásáért.

De azok is felelősek majd a történelem ítélőszéke előtt, akik „a mai politikától undorodva” visszavonultak csendes otthonukba. Mert az bizonyos: e g y erős akaratú, feddhetetlen jellemű és a tisztesség vétőjét első perctől fogva a politikai züllés elé állító egyéniség maga is gátja lehetett volna e züllesnek. Mert azt követik az erős kéz vezetésére utalt akarók s az a tömeg lelkében szunnyadó ellentállást tömöríthette volna. Hányszor fordultak gondolataink Szilágyi Dezső hatalmas egyéniségének emlékéhez. Van-e valaki, aki nem érzi, hogy ennyire nem jutunk, ha Szilágyi Dezső él. Ő nem bújt volna a politikai undorodás kényelmes spanyolfala mögé, hanem erős kézzel helyes kerékvágásba lódtotta volna a lejtőn „felfelé” guruló politikát.

Az előkelő „undorodok” sorában találjuk a nők politikai törekvéseinek legveszedelmesebb ellenségeit is. Ezek álokoskodással a finomság nevében riasztják el a nőt a politikai törekvéstől.

Éppen akkora baj, ha a finomkodó Herczeg Ferenc félti a nőt a politikai zsidóvásártól, mintha Rákosi Jenő, az aktív politikus „föltő” gonddal óva inti az asszonyt a politikától. Sohse féltsenek bennünket az urak. Ebbe a politikába mi nem akarunk beleszülyedni, ennek a szennyjét mi is utáljuk. Csakhogy évezredekken át háziasszonyok voltunk. Ebből a mesterségből megtanultuk azt, hogy a szenny, a piszok, a rendtelenség magától nem múlik el. Azt ki kell takarítani. Még pedig annyival könnyebb a ház kitisztogatása, minél hamarabb és minél többen fognak hozzá és minél erélyesebben kezelik a tisztító eszközöket.

Az utolsó évek politikája a tisztogatás jelszava alatt állt. Megállapíthatjuk, hogy ezt a tisztogatást amúgy férfiasan végezték.

Úgy felforgatták a házat, hogy minden igaz, a szó nagy, tág értelmében vett háziasszony-

nak türelmetlenül hozzá kell látnia az igazi rendbeszedéséhez.

Az elmúlt esztendő eseményei megmutatják, hogy Magyarország asszonyai a nemzet háztartásának rendbentartásából reájuk eső részt ki akarják venni. A politikai események tanulságai hasznosak voltak. Leggyönyörűbb tanulságát Magyarország asszonyai vonták le belőle, amikor elhatározták, hogy rendre, békességre, harmóniára és tisztaságra való hajlamukat az ország szolgálatába állítják.

Ezért az egyért az ország megrontóinak tulajdonképpen sokat megbocsájthatnánk.

FEMINIZMUS ÉS ANYAVÉDELEM.

Elmondotta: DR. DIRNER GUSZTÁV.*

Engedjék kijelentem, hogy amikor a Feministák Egyesülete elnöksége fölhívásának eleget teszek és a mai gyűlésen fölszólalok, ezt nem azért teszem, mintha valamely különös rátermettségem volna, hogy bonyolult társadalmi reform-kérdésekben állást foglaljak, vagy azt arrogálnám magamnak, hogy valami különös jártasságom volna annak a történelmi jelentőségű, nagy társadalmi evolúció szövevényeiben, amelynek csak egyik jelentős része a nőemancipáció, a feminizmus, az anyavédelem, a sexuális-etika reformja és annyi más kérdés, amely vele összefügg és oly nagy egészet képez, hogy egy ember alig is foghatja át. Ellenkezőleg, sokaknak és pedig a legkülönbözőbb érdekszférákból és a legkülönbözőbb hivatásuk közül is a legelsőeknek, a legjobboknak kellene összeműködniök, hogy e kérdések megérttessenek, szakszerű ítélet alá kerüljenek és még inkább arra, hogy meg is oldassanak. Nem ez indít a felszólalásra és az sem, hogy a Feministák Egyesületének tagja vagyok, s illik, hogy mint ilyen, munkát is vállaljak; hanem főleg az, hogy reá mutathassak arra a szegyenletes dologra, hogy az egész vonalon, ahol a nők dolgoznak, ahol a nők nemes idealokért küzdenek, ahol szent igazukért harcolnak, igen kevés kivétellel a férfiak részvétlenül és közönyösen állanak, magára hagyják a nőt, tartózkodnak minden segítségtől, félreállanak. Igaz, hogy ez kényelmes; kényelmesebb túrni a jogtalanságot, az igazságtalanságot, mert kényelmetlennek tűnik már előre is jogot, szabadságot, önállóságot adni a nőnek, pozíciót, védelmet és megélhetést biztosítani neki. Ezt a közömbösséget, ezt a részvétlenséget a férfiak részéről ő rájuk nézve szegyenletesnek tartom, mert arra vall, hogy még csak érzékük sincs a nagy szociális evolúció egyik fundamentális jelensége – a nőkérdés – iránt; ámde egyenesen bántónak és fölháborítónak tartom, mikor tartózkodásukból kilépve, egyesek agresszívek lesznek, s olyan alkalommal, amikor a nővel összefüggésben levő valamely charitatív intézmény iránt szimpátiájukat mutatják be, „feszítsd meg”-et kiáltanak, fölöslegesnek, haszontalannak és nevetségesnek mondanak minden olyan törekvést, amely

a nő önállóságára, szellemi téren való érvényesülésére, jogi és szociális függetlenségére és szabadságára irányul.

Pedig hacsak futólagos pillantást is vélnének a vallás és az etika történetébe, megtanulhatnák, hogy az a bizonyos „feszítsd meg” annak idején époly őszinte vallási és etikai egyéni meggyőződésből fakadt, mint az övéké ma és talán megértenék, hogy azok, akik bátran és becsületesen ma a Feminizmus zászlaja alatt elavult nézetek, rossz törvények, előítéletek és idejét múlta intézmények ellen küzdenek, más, boldogítóbb etika után áhítoznak, akik a törvénytelen anya és a törvénytelen gyermek pártjára állanak, hogy azok annál a charitatív munkánál nagyobb, nemesebbet végeznek. Ott az elbukottat talán felemelik, támogatják, segítik: itt azonban megelőzni a bajt és magától a „bukástól” akarnak óvni. Érthetetlen az, hogy nálunk nem megy át a köztudatba az az igazság, hogy az egész nőkérdés gazdasági kérdés, hogy az csak természetes reakciója azoknak a nyomasztó megélhetési viszonyoknak, amelyek elvégre is kiállhatatlanok lettek és tarthatatlanná tették a nő eddigi pozícióját a társadalomban. Ezt nem tanulják meg azok a férfiak sem, akik kezdik észrevenni, hogy szellemi téren, ahol nem nyerséről, izommunkáról van szó, a nő megállja helyét, tért hódít és képes magának szellemi tehetőségeinek megfelelő szociális pozíciót is szerezni, akik kezdik észrevenni, hogy ez a versengés nekik kényelmetlen s elkeserednek, kifakadnak ellenük s szeretnék visszahajtani a nőt abba az igába, amelyből éppen kibontakozóban van. Pedig tudhatnák, hogy a nő java nem lehet a férfi kára és nyugodtak lehetnének arra nézve is, hogy semmiféle emberi törvény és szokás nem fogja megváltoztatni azt a természettörvényt, hogy a nő első – nem egyetlen – hivatása az anyaság. Ámde visszashorítani ezt a nagy történelmi jelentőségű mozgalmat, a nő küzdelmét szabadságáért, függetlenségéért, önállóságáért és mondjuk ki egyenjogúsításáért a férfival, visszaterelni a nőt a „háztartás” alacsony munkakörébe, a „tűzhely” pusztá gondozásába többé nem lehet. A harc tartani fog, amíg a nő testi és szellemi képességeinek megfelelő s őt igazság szerint megillető pozícióját a társadalomban ki nem vívta. Ekkor csönd és béke következik majd s én bizonyos vagyok benne, hogy ezek a nők jó feleségek is lesznek és ha nem is fognak egyre-másra csak szülni, de gyermekeiket óvni, életben tartani, nevelni jobban fogják tudni, mint a maiak. A közegészségtan pedig szintén azt tanítja, hogy a gyermekhalandóság csökkentése fontosabb tényező a depopuláció kérdésében, mint akár a neomalthusianizmus, akár az egykerendszer.

Kár tehát a feminizmust az anyavédelemmel szembeállítani, egymáshoz való viszonyukat elferdíteni, a feminizmus törekvéseit lenézni és csak itt-ott mutatkozó túlzásait látni, kinövéseit észrevenni s elfelejtve, hogy „c'est la guerre” miattok gáncsolni és leszólni az egészet. Ez nem igazságos, nem méltányos és nem is férfias dolog, így csak az tesz, aki nem ismeri az egész mozgalmat és aki elfogultan nézi a mi feministáink munkáit is. Jöjjön ide, ismerje meg a munkaprogramot és a már teljesített munkát, ismerje meg a vezetőket is és bizonyos vagyok benne, hogy nem udvariasságból, hanem deferenciával és reverenciával kalapot fog emelni előttük.

* A Feministák Egyesületének 1909. december 19-i nagygyűlésén.

SELMA LAGERLÖF ÉS ELLEN KEY.

Írta: ANTAL SÁNDOR, Stockholm.

Az elmúlt hét nemcsak a svéd tudomány-sak volt nagyhete. A stockholmi új egyetem megnyitása és a nagy Nobel-nap a svéd nők ünnepévé tette ezt a hetet. Az egyetem felépítését Lars Hiertas lányai tették lehetővé, akik három nagy, a város közepén álló telket ajándékoztak az egyetem részére. A Nobel-nap máz többszörös nagy ünnep volt. Először kapta svéd ember az irodalmi díjat, és ez az ember Selma Lagerlöf!

A Nobel-díjak ünnepélyes átadásakor ott volt a svéd királyi család, a fizika, vegytan és orvostudomány világhírű, szintén díjjal kitüntetett képviselői, minden ünneplésnek a közép-pontja mégis a Gösta Berling monda, Stormyrörpet lánya, Jeruzsálem írója: Selma Lagerlöf volt. A Svéd Akadémia igazgatója Claes Annerstedt hatalmas beszédben méltatta a nagy nő érdemeit, és a 180 ezét koronás díj odaitélésének indokolása után beszédét így fejezte be: Lehetetlen, hogy a nagy irodalmi nevek viselőjét hazánkban, vagy külföldön megbántanám akkor, mikor a Svéd Akadémia nevében kijelentem, hogy ez évben az irodalmi Nobel-díjat Svédország nemes lányának, Selma Lagerlöfnek adjuk.

A kitüntetett írónőt a magyar olvasók fordításokból valamelyest ismerhetik. Irodalmi nagyságának jellemzésére nincs hely e lapban, mert legrövidebb munkáját sem mutathatom be. Előttem van azonban egy nagy emberi dokumentum, melyből a magyar olvasó közvetlenül megismerheti a jelenkor egyik írónóját, beláthat ebbe a nagy, nemes költői lélekbe* Ez az emberi dokumentum Selma Lagerlöfnek a nagy nap estéjén elmondott beszéde, melynek legjellemzőbb részeit fordításban itt adom:

„Néhány nappal ezelőtt történt, mikor a vonaton ültem, útban Stockholm felé. Ahogy ott ültem, eszembe jutott, hogy milyen sokszor kellett már nekem Stockholmba mennem. Mindig nehéz utam volt. Vagy vizsgáim miatt mentem, vagy pedig írásaimnak kerestem kiadót. És most meg azért megyek, hogy átvegyem a Nobel-díjat! A nagy öröm mellett ez is nehéz út volt. Az egész őszt nagy magányosságban, az én várlandi régi otthonomban töltöttem, és most egyszerre olyan sok, sok ember közé menjek! Mintha féltém volna a mozgástól az elevevégtől, az élettől. De mégis csodálatos nagy örömet okozott az a gondolat, hogy nekem adják, a díjat. Eszembe jutott, hogy hány embert tesz majd boldoggá az én szerencsém. Az én sok régi jó barátaimat és testvéreimet, de leginkább és legjobban az én jó

öreg anyámat, aki otthon ül és örül annak, hogy megérte ezt a nagy napot.

De ugyanekkor apámra gondoltam és nagy szomorúság lepte meg a szívemet azért, hogy ő nem él és nem beszélhetem el neki, hogy nekem adták a Nobel-díjat. Tudom, hogy senki sem volna olyan boldog, mint ő. Még eddig sohasem találkoztam olyan emberrel, aki annyira szerette és tisztelte volna a költészetet és a költőket, mint ő. Ha most ő megtudta volna, hogy nekem adtak egy nagy költői jutalmat... Igazán nagyon fáj, hogy nem beszélhettem vele.

Aki utazott már éjjel vonaton, bizonyosan észrevette, hogy néha megszűnik a kerek zakatolása, nem hallatszik semmi zaj, mintha a vonat elszabadult volna a sínekről és szabadon haladna a térben. Ilyesmit éreztem én is, és gondolataim kalandozni, játszani kezdtek velem. Milyen furcsa volna, ha most egyenesen apámhoz az égbe utaznék! Mintha már hallottam volna ilyesmiről; mással is megtörtént, akkor velem is megtörténhetik.

Mikor apámmal találkozom, így gondoltam magamban: ő biztosan ott ül a verandán a karosszékében és természetesen a Frithjof mondát olvassa. És mikor meglát Adjonistent, hogy vagy-ot mond, egészen úgy, mint régen. Jól elhelyezkedik megint székében és azután egyszerre kérdi: Tán nincsen valami baj otthon?

Dehogy apám, minden rendben van. És éppen a nagy újságról akarok beszélni, de meg akarom tréfálni egy kissé, ezért kerülő úton kezdem el. Tulajdonképpen azért jöttem hozzád apám, hogy egy jó tanácsot adj, mondom bánatosan. Nagy adósságokba keveredtem. Jaj, édes gyermekem, tudod itt is úgy van, mint otthon Varmlandban, mindenünk van, csak pénzünk nincs. De hát csak beszélj kis lányom!

Nem pénzzel tartozom én, mondom bánatosan. Emlékszel-e, mikor a hosszú téli estén ott ültél a zongora mellett és énekelted nekünk Bellman dalait, felolvastad Tegnér, Runeberg, Andersen regéit? Így jutottam első adósságaimhoz. Hogy fizessem meg nekik, hogy megszerettették velem a regéket, a mulat, az emberi életet a maga nagyszerűségében?

Apám mosolygott.

Te mosolyogsz, mert nem gondolsz arra, hogy mennyi hitelezőm van. Gondolj csak azokra a szegény hazátlan legényekre, akik télen ott csavarogtak Varmlandban és olyan szép dalokat énekeltek, olyan csudálatos kalandokról beszéltek! Gondolj azokra az öregekre, akik az apró, szürke, erdei házakban üldögéltek és elmondták nekem az erdő minden bűvös történetét, megismertettek minden tündérral! Hiszen ezek mutatták meg, hogy a

tó, az erdő, minden, az egész természetet költszetet lehel ki magából! Hát azok a sápadt, beesett szemű barátok és apácák, akik látomásokban gyönyörködtek, és különös szavakat hallattak! Gondolj azokra a dalai parasztokra, akik elmentek Jeruzsálembe! Hát nem tartozom nekik, mert leírhattam csudálatos tetteiket? Es nemcsak az embereknek tartozom, apám, hanem az egész természetnek. Az erdei állat, az ég madara, a fa meg a virág mind, mind elmondta nekem az ő titkait.

Apám lehajtja a fejét és már nem néz olyan reménykedve, mint előbb. Most már igazán nem tudom, hogy segítek rajtad, kislányom. De több adósságod már nincs? Még csak most jön a legnehezebb, a legnagyobb! Ennél nagyobb adósság! Nagyobbat már el se tudok képzelni. De igen, van ennél is nagyobb és elmondom, hogy mit adtak nekem. Nem, azt nem hiszem, hogy a Svéd Akadémia neked adna . . . , de azután a szembe néz és látja, hogy mégis igaz. Es szemeiből könnyek gördülnek le jóságos öreg arcára.

Ott ül és gondolkozik egy kicsit és azután azt mondja: én már nem akarom törni a fejem olyasmin, amire se a földön, se az égen senki sem tud megfelelni. Ha igazán úgy van, hogy neked adták a Nobel díjat, akkor nagyon boldog vagyok és nem törődöm semmivel.”

A falun-i feminista egyesület elnökének, Selma Lagerlöfnek ünneplése intim, lokális ahhoz képest, ahogy Ellen Keyt ünneplte a kultúrvilág hatvanadik születésnapja alkalmából. Hogy kicsoda Ellen Key, azt nálunk is tudják. És úgy látszik mindenütt előbb tudták, mint saját hazájában, Svédországban. De végre az elismerés innen is megjött, és ha Svédország üdvözlése nem is hangzik fel olyan erővel, mint a többi európai országoké, bensőségben és melegségben mégsem áll a többiek mögött. A szelíd társadalmi reformátor Ellen Key nagy kegyben állott régen a „hivatalos” Svédország előtt, azonban az utolsó évtized forradalmárja a legnagyobb tömegeket nyerte meg. Bizonyos, hogy Ellen Keynél nemzetközibb egyénisége nincs ma Európának, de a svéd nép, az igazi nép mégis magáénak tartja, vallja és szereti őt. Itt Stockholmban élte le ő mégis legmunkásabb éveit. Itt küzdött legjobban. Itt szerették, méltányolták és becsülték legjobban, de itt támadták, kritizálták a legkíméletlenebbül, évtizedekre visszamenve megtaláljuk Ellen Key hatásának a nyomát a stockholmi társadalomban. Előbb mint tanítónő működött, később magántársaságok felolvasónője lett, maga köré csoporto-

sítva a női burzsoázia tekintélyes csoportját. Stockholmi szempontból, és pedig a munkásság szempontjából legnagyobb jelentőségű Ellen Key életének az a 20 éve (1883-1903), mely alatt a „Munkásművelő egyesület” tanára volt. A munkásság százezrei hallgatták előadásait és ma több generáció küldi üdvözlését a modern kultúra e kiváló harcosának.

Mi, Magyarországon azt hisszük, hogy igazán szépen tudunk ünnepelni. Pedig minden ünnepünkben felhangzik a disszonáns hang. Egyszer joggal, máskor jogtalanul. A forradalmár Ellen Key ünneplésében – természetesei a felső tízezer kivételével – az egész svéd nemzet részt vesz. A svéd költők, művészek, tudósok, a polgárság, a szociáldemokrata munkásság, a szervezett nők, a szociáldemokrata ifjúság, mind a svédek világpolgár nevelőjét köszöntik benne.

GLOSSZÁK.

Üsd a feministát. Ahány parányi lelkű ember van Magyarországon, az legújában minden bűját, keservét a feministákon és a feminizmuson tölti ki. Vay Sándor gróf, író úr, a Pesti Hírlap hirdetési oldalainak tarkítására alkalmazott munkatárs, oldalt böki a „modern asszony legátkozottabb fajtáját”, a feministát, mert ölmos eső esik és öméltósága csak szürkét lát fiemei lakásának ablakából. Lynkeusz úr, a Pesti Napló Molnár Ferencével és kevésbé okos íróival okosság dolgában nem tud versenyezni, hát ír ostobaságokat. Igazán akkorákat, hogy nehéz volna őt versenyben legyőzni. Végre: élni muszáj s ha az ember okosságok megírásával nem kereshet, biztos falat a feminizmus dorongolása. Akármerre nézzünk, a gyomor- és májbajosok epés hangulatát mindig enyhíti, ha a viruló, egészségesen fejlődő, erőteljű duzzadó feminizmuson rúghatnak egyet. Az egészségesek fölényével szívesen türi a feminizmus a szegény betegek kifakadásait. Azoknak használ, neki meg nem árt.

A kített gyermek. A lapok a minap jelentették: „Egy Kiss Jánosné nevű asszony megjelent a kassai gyermek menedékhelyen és egy hat hetes gyermek felvételét kérte, akit az utcán talált. A csecsemő pólyájában két papírszelet volt. Az egyik az volt olvasható: Pálincás Gyula vagyok, édes anyám Pálincás Erzsébet, mályi születésű, Borsodmegye. Szüleim Pálincás János és Kecskés Erzsébet sajópetri születésűek, római katolikus vagyok. A másik írás a következő: Inkább lettem, mint megöltem. Egerben születtem, szolgálni tőle nem tudok. Itt hagyom a Jézus nevében, legyen anyja a szép Szűz Mária. A rendőrség keresi az anyát, aki a két levélkében elárulta magát.” Hiszen a levélben „elárult” kedves papának is volna valamelyes köze az ügyhöz, miért keresi hát a rendőrség csak az anyát? Nehéz dolog ám ezt női ésszel megérteni!

Magyar gyermekvédelem. A gyermekvédelemért hivatalos alkalommal mindenkor lelkesedő sajtónk a következő hírt közölte a napokban: „Gyermek-kabarét

a szegények javára címmel a Terézvárosi Általános Közjótékonyági Egyesület nagyszabású gyermek-kabaretet rendez január 23-án, vasárnap, délután a Vigadóban. A kabaret résztvevői a budapesti színházi és művészvilág csodagyermekiből kerülnek ki. A jótékony célú hangverseny sikere érdekében az Egyesület tisztikarából alakult hölgy bizottság munkálkodik. Jegyek a VI. kerületi előljáróság épületében (Aradi-u. 23.) 1-10 koronáért kaphatók." Amióta több külföldi jut el kongresszusok révén Magyarországra, nagyon megcsappant a mi gyermekvédelmi dicsőségünk. A sok éjjel-nappal koloduló gyermek láttára, a rivaldák mögött agyonkínzott gyermekprimadonnák hírére, a legsúlyosabb ipari, mezőgazdasági és otthonmunkában kizsákmányolt gyerekről tudomást szerezve, kételkedve hallgatják gyönyörű állami gyermekvédelmi rendszerünk magyarozatát. Igazuk van. Dilettáns gyermekvédőink: a jótékonyág „papnői” minden igyekezetükkel siettetik a mi gyermekvédelmi rendszerünk lényegének kiforgatását. Ugyanazok a hölgyek, akik állítólag gyermekvédelemmel foglalkoznak, jótékony célra a csodagyermek-ipart fejlesztik, szégyenére mindenkor ajkukon hordott humanizmusuknak. És az ilyen, a művelt világban már lehetetlen mutatványhoz a VI. kerületi előljáróság épületében mérik a jegyeket. Tudtunkkal az előljáróságnak egészen más hivatása van a gyermekvédelem terén.

Gyermekvédelem Louisianában. New-Orleansban az „elsőrangú” színházak erős agitációt fejtenek ki az irányban, hogy a gyermekmunka eltiltásáról szóló törvény alól kivétsenek. Ezt a kísérletet meghiúsította Miss Jean Gordon, Louisiana iparfelügyelője, aki a tekintélyes Era-Club tagjait megnyerte a próbálkozás megakadályozására. Az Era-Clubban szervezett anyák kimondták, hogy a késő fennmaradás és a színházi izgalom csak olyan káros az elsőrangú színházban, mint a kisebbbrangúakban. Az anyák e szervezett ellenállásán hajótörést szenvedett a gyermek-kizsákmányolásnak ez a csábító kísérlete. A VI. ker. közjótékonyági egyesület anyáira furcsán nézne Miss Jean Gordon.

Két ítélet. A lapok törvényszéki rovatában egymás mellé került a következő két hír: „Bicskával agyon-szúrta szeretőjét, Mózes Máriát Révész József asztalossegéd, mert hat évi együttélés után elhagyta s bármennyire kérte, nem akart hozzá visszatérni. A budapesti esküdtbíróság dr. Parall Ferenc védőbeszéde után fölmentette Révészt, akit azonnal szabadlábra helyezett. Az ítélet jogerős. – Agyonverte a vejét, Oszlár Jánost, Zöllei István zagyvarékási gazda. A kecskeméti törvényszék 8 évi fegyházra ítélte. Férfiak ítélete.” Feltételezhetjük tehát, hogy az egymás eszejárásában otthonos férfiak közt akad még, aki megérti ezt a két ítéletet. De létezik-e egyetlenegy asszony, aki megérti?

Női alkalmazottak – a csődbejutás okozói Egy berlini textilárucégnek 53 alkalmazottja közt nem volt egyetlen férfi sem, vagyis csupa segédnőkkel látta el az üzletet. A cég csődbe jutott s megindult a vizsgálat annak megállapítása végett, hogy a bukást nem könnyelmű, gondatlan üzletvitel idézte-e

elő. A bíróság – megállapítván azt, hogy a cégnek csupa női alkalmazottai voltak, – ezt gondatlan üzletvitelnek minősítette. Az indokok kifejtik, hogy a női alkalmazottak nem tanult kereskedők, ezek a szükséges ismereteket sem szerezték meg hosszú gyakorlat útján, hanem minden szakismeret nélkül lettek elárúsítónökké. A cég tehát gondatlanul járt el, midőn kizárólag ilyen elárúsítókat alkalmazott. – Tökéletesen igaza van a bíróságnak, ha bünteti azt a kereskedőt, aki csupa takarékoságból tanulatlan személyzettel dolgozik. Németországban már van a leányoknak elég alkalmuk a szakismeretek megszerzésére. Ahol pedig nincsenek leánytanonciskolák (nálunk is csak az első fecskék jelentek meg) ott tegyenek róla a befolyásos és erősen érdekelt munkaadók, hogy legyenek. De vájjon ugyanerre a logikus álláspontra helyezkedett volna-e a bíróság akkor is, ha a csődbe jutott üzletben történetesen csupa tanulatlan férfialkalmazott dolgozik?

Asszonyok, mit szólnak hozzá? A lapok törvényszéki rovatának az asszonyi élet legkeserveesebb szenvedéseit megvilágító anyagából emeljük ki a következő esetet: „Kucsera János harmincnolc éves cipészegéd és viceházmester örökös viszályban élt a feleségével, akit folytonos féltékenységével üldözött. Az asszonynak nagy oka volt haragudni férjére, mert ez dologkerülő, iszákos ember volt, aki felesége keresményéből akarta magát eltartatni. Ezen minta-házasesletben ez év június 2-án tragikus fordulat állott be. Kucsera, rendes szokása szerint, ismét részen állított be feleségéhez, aki a mosókonyhában volt elfoglalva és pénzt kért az asszonytól, hogy a félbeszakított ivást folytathassa. Az asszony azonban megtagadta kérését, mire Kucsera alaposan elverte, azután pedig „Isten veled babám!” kiáltással az előrántott revolvert rásütötte. A golyó az asszonyt mellén sebezte meg s rajta könnyebb sérülést ejtett. A merénylő férjet nyomban letartóztatták s a budapesti büntető törvényszék esküdtbírósága Zsitvay Leó elnöklété alatt vonta felelősségre hitvestárs ellen elkövetett szándékos emberölés kísérletének büntetéseért. A tárgyaláson a vádlott töredelmesen beismerte tettét s védelmére nagyfokú elkeseredettségét hozta fel. Az esküdtek nem bünsnek mondották ki. E felmentő verdikt alapján a bíróság is felmentette Kucsera Jánost, akit nyomban szabadlábra helyeztek. Az ítélet jogerős.” Lehetséges volna-e ez az ítélet, ha a nő ellen férfitől elkövetett merénylet megítélői, bírái nem kizárólag férfiak volnának. Ha az esküdtek között egyetlenegy asszony lehetne, ilyen ítélet nem csaphatná arcul az igazság legelemibb követeléseit. Csakhogy esküdt nem lesz asszony, amíg a választójog birtokába nem jut és a törvények alkotásában nem vehet részt.

A Hét, Rákosi Jenő és a feministák. A Hét karácsonyi, a szeretetnek, egymást megértésnek, érzelmi ellágyulásoknak szánt, ünnepi számát a következő sorok is díszítik:

„A feministáknak ünnepnapjuk volt: megtámadták őket. A feministáknak diadaluk volt: beszéltek, rosszat beszéltek róluk. Rákosi Jenő volt a támadó s Rákosi Jenő mint ellenfél jóval nagyobb kaliberű embereknek is büszkeségére válik, mint amilyen nagy emberek a feministák. Hogy a Rákosi támadásából nagy affért csináltak, azt mondani is fölösleges. Kiáltottak az utcára s büszke mellüket verdesve kiáltották: minket megtámadtak. Ez a kiáltozás úgy bűgött, hogy az ember holtbizonyossággal várta, hogy a feministák most rögtön asztalhoz ülnek s hálafeliratot küldenek Rákosi Jenőnek, amiért megtámadta őket. A hálafelirat különben helyén is lelt volna. Rákosi Jenő kitanította a feministákat a nő legfőbb hivatására s a feministáktól illett volna, hogy egy okos leckét hálával és köszönettel fogadjanak. De a dolgok nem így történtek. Őnagyságáék egész komolyan panaszkodtak a világnak s csak mi, beavatottak, gondoltunk erre a maliciózus mondásra: Sári, te nem panaszkodol, Sári te dicsekszel.”

Bezzeg a Hét ezzel igazán őszintén és becsületesen panaszkodik. Úgy látszik, fáj neki, hogy a Feministák Egyesülete nem ismeri el nagyságát. Mert bizony a feministák Héték számos förmedvényeire még egyszer sem tartották érdemesnek az utcára kiállani és – a Hétnek reklámot csinálni. Kollegiális bizalommal ajánljuk a Hétnek: Írasson egyszer Rákosival, vagy más igazin nagy emberrel antifeminista cikket, akkor még elérheti, hogy ellene b ünnepélyes tüntetést rendeznek a feministák.

Ha nő tenné. Nem főbenjáró bűnről van szó ezúttal, csak egy pár hivatali mulasztásról. Egy fővárosi pénzügyintézet egyik irodájában, amelyben férfiak is, nők is dolgoznak, nemrégiben egy hét alatt bárom mulasztás történt. Az egyik családostisztviselő mulasztott egy napot, mert – költözöködött, a másik egy félnapot, mert – lakást keresett, a harmadik pedig ugyancsak egy félnapot, mert – a testvére beteg gyermekét vitte vidékre. Mindenki rendben levőnek találta a dolgot és kellően indokoltaknak a mulasztásokat. Bezzeg, ha a nőtisztviselők maradtak volna el ilyen okokból, számos variációban lett volna hallható az a vád, hogy a nő nem tudja elválasztani a családi kötelezettségeket a hivataliaktól, tehát nem való hivatalba.

Budapesti lakásnyomorúság. A fővárosi statisztikai hivatal legutóbbi kimutatását a polgármester úr, a tanács és a fővárosi képviselőtestület sürgős figyelmébe ajánljuk. A főváros házépítési programjának a „polgári” lakásokra vonatkozó terveit a városházán különös készséggel elejtették. Talán a statisztikai hivatal jelentése mégis kötelessége tudatára ébreszti Budapest képviselőtestületét. – Közel egy millió lakosságú városban 252 üres lakás van. Még pedig olyan, amelynek bérletét egészségtelen voltokra való tekintettel a hatóság megtiltotta. A 252 üres „lakás” közül 22 pincelakás, 107 egyszobás, 41 kétszobás, 44 háromszobás, 29 négyszobás, 17 ötszobás, 3 hatszobás és 6 több szobás: igazán világos, hogy Budapesten a polgárság a legderültebb lakásviszonyok közt él! Hála a városatyák gondoskodásának!

Előfizetési felhívás.

Kérjük a tisztelt előfizetőket, hogy az 1910. évi előfizetési díjat, 6 koronát, lapunk kiadó' hivatalába, VI. ker., Andrásy-út 85., sürgősen beküldeni szíveskedjenek.

ADATOK A KÖZOKTATÁSÜGYI STATISZTIKÁBÓL.

írta: GALLÓ PAULA.

Ha a nőnek igazi helye a családban van, s az 1900. évi népszámlálás 2,300.000-nél több 15 éven felüli házasságon kívül élő (hajadon, özvegy s elvált) nőt talál; ha a nőt az anyaság és fizikai erejének kisebb volta alkalmatlanabbá teszi a kereső munkára, mint a férfit, s a népszámlálás a 6,162.198 kereső férfi mellett 2,668.797 kereső nőt talál a Magyar birodalomban (a keresők 30.2%-a tehát nő), akkor az életpályáknak és iskoláknak a nők előtt zárva tartása a nőre halmozott hátrányoknak mesterséges növelése. Méltányosság inkább abban volna, ha a természet szerint kevésbé arra termettek jobban előkészítve mehették bele a rájuk kényszerített versenybe. De a legkevesebb, amit az igazságossággal össze lehet egyeztetni, nyilván az, hogy az előkészület lehetősége s a szerzett tudás és ügyesség hasznosíthatásának szabadsága egyenlő legyen férfiakra s nőkre. Hogy iskoláit a nőknek megnyissa, elsősorban az államtól várhatjuk, hiszen az igazságszolgáltatás egyik legfontosabb célja az államnak és az állam iskoláit adókból tartja fenn, adót pedig mi nők is fizetünk.

Az állami számvevőszéknek az országgyűlés elé terjesztett 1907-Í zárszámadásából vett alanti adatokkal illusztráljuk, hogy a magyar állam számára mennyi van még hátra ebből az igazságosság kijelölte útból.

Tényleges kiadás mindkét nembeli növendékek számára hozzáférhető iskolákra:

	Rendes kiadás	Rendkívüli kiadás
	korona	korona
Ipari és kereskedelmi szakoktatás ¹	1,979.484	233.700
Alsófokú gazdasági szakoktatás ²	1,510.206	110.729
Budapesti egyetem ³	3,508.205	556.724
Kolozsvári „ *	1,156.739	732.508
Középiszkolai tanárképzők	267.971	8.452
	Átvitel 8,422.605	1,642.113

¹ Nem a fiúk iskoláival egyforma iskolák, hanem női ipariskolák, kereskedelmi tanfolyamok és kézimunka iskolák vannak lányok számára ebbe a címbe belefoglalva.

² Itt sem járhatnak a fiókkal egyforma iskolákba a leányok, de számukra háztartási iskolák állanak fenn.

³ A hittudományi és jogi kar tanárainak fizetése a budapesti egyetemen 315.600 kor., a kolozsvári egyetemen 160.720 kor., ezek az összegek nincsenek levonva, mert nem képezik a karok összes költségeit s a többi az összkidásból el nem különíthető.

	Rendes kiadás korona	Rendkívüli kiadás korona
Áthozat	8,422.605	1,642.143
Népnevelési tanfelügyelőségek	803.693	2.992
Állami elemi iskolák	10.350.195	606.539
Községi, felek, és magán el. isk. segélyezése		4,823.014
Gazdasági ismétlő iskolák		302.564
Kisdedvők, gyermekmenhelyek	1,154.844	100.484
Népnevelés közös szükséglete	1,257.058	163.177
Felső nép- és polgári iskolák	3,727.498	542.361
Polg. isk.-i tanító- és tanítónőképzők		571.224
Elemi „ „	2,394.574	229.006
Felekezeti képzők tanári fiz. kiegészítése		55.524
Testi nevelés ¹		43.823
Iparos tanonciskolák		390.145
Gyógypedagógiai intézetek	693.881	177.541
Mintarajziskola és rajztanárképző	183.289	
Zeneakadémia	229.455	680.486
Színművészeti akadémia	79.875	11.500
Összesen:	35,483.261	4,156.199

¹ Ebben lányok számára csak a tornatanítónők rövid kurzusa foglaltatik.

Csak fiúk számára fennálló iskolák:

	Rendes korona	Rendkívüli kiadás korona
Erdőéri szakiskolák	143.427	15.774
Állatorvosi főiskola	376.748	
Gazdasági akadémiák	1,075.979	88.928
Műegyetem	1,003.945	2,608.827
Kassai jogakadémia	65.295	
Gyakorló főgimnázium	77.716	47.371
Állami gimnáziumok és reálisk. ¹	5,358.756	780.714
Felekezeti, községi, törv.-bat. köz. isk. segélye	2,728.734	370.058
Internatusok, konviktusok, alumn.	168.819	20.000
Állami felső kereskedelmi isk.	611.341	175.026
Keleti ker. akadémia	68.653	70,653
Keresk. isk. segélyezése	266.781	
Festészeti és szobrászati mesterisk.	80.748	
Iparművészeti iskola ²	196.118	
Összesen:	12,223.060	4,177.351

¹ Néhány vidéki gimnázium igazgatója saját hatáskörében megengedte, hogy egy-egy magántanuló leány órákra bejárhasson.

² Nyaranta néhány hetes csipkeverő tanfolyamot tart fenn nők számára.

Iskolák, melyekbe csak nők járhatnak:

	Rendes kiadás korona	Rendkívüli kiadás korona
Felsőbb leányiskolák	1,319.745	244.791
A nőképző egy. leánygimn. segélye	24.000	
Kisdedvönőképzők	82.680	
Bábaképzők	330.351	203.808
Női festőiskola	20.716	
Összesen:	1,777.492	448.599

Tehát a magyar állam 1907. folyamán közoktatásra a központi adminisztráció, az egyetemekkel kapcsolatos klinikák és kórházak, valamint a katonai tanintézetektől eltekintve, tényleg kiadott 58,265.962 koronát; ebből mindkét nembeli tanulóknak hozzáférhető iskolákra jutott 39,163.140 kor., az összes kiadás

67.2%-a kizárólag fiúiskolákra 16,876.731 kor., az összes kiadás 29%-a; kizárólag leányiskolákra 2,226.091 kor., az összes kiadás 3.8%-a; vagy, ha a mindkét nem által látogatható iskolák költsége felét a fiúiskolákra, felét a leányiskolákra fordítottunk tekintjük, akkor a fiúk tanítására fordított összeg 36,458.301 kor., az összkiadás 62.6%-a, a lányok tanítására fordított összeg pedig 21,807.661 kor., az egész összeg 37.4%-a

Teljes képet az országban közoktatási ügyi célokra kiadott összegekről s azok elosztásáról az itt vizsgált irányban ezek a számok nem adhatnak, hiszen sok felekezeti, községi, törvényhatósági és magán iskola is van nálunk, azt sem vizsgálják, hogy a mindkét nem számára hozzáférhető iskolák költségeiből mennyi tekinthető valósággal leánynevelésre kiadottnak, ehhez a fiú- és leánynövendékek száma arányában kellett volna a költséget elosztani (a budapesti és kolozsvári egyetemek 9245 hallgatója között csak 201 nő volt), de ez egyáltalában nem érinti az igazságosság felvetett kérdését, annak elég van téve akkor is, ha valamelyik iskolánemet egyetlen leány sem látogatja tényleg, de látogathatná amelyiknek kedve volna képességeit azon a pályán hasznosítani, melyre az illető iskola előkészít. Nem azt kívánjuk, hogy minden pályán, minden iskolában legyenek nők, valószínű, hogy bizonyos differenciálódás lesz az eredmény ezen a téren is, de legyen ez a differenciálódás természetes: engedjék meg a nőknek, akiknek pályaválasztásra szükségük van, hogy pályájukat valamennyiből szabadon választhassák s néhány generáció múlva nem kell előítélet s elfogultság alapján felelni arra a kérdésre, mely pályák valók nőknek? Igaz, hogy ez azt jelenti, hogy közben lesznek, akik rosszul választották pályájukat, de ilyen bajoktól, maguknak ártó elhatározásoktól és cselekedetektől nagy tömegeket a legnagyobb jóakarattal sem menthet meg, legalább más bajok okozása nélkül nem; aztán nem is mindig a nők iránti jóakarattal az, ami egyes pályákat elzár előlük, végül pedig ez az átmeneti idő azt is megmutathatja, hogy a nők egyes olyan pályákra, melyekre még a jóakarattal is alkalmatlannak tartotta őket, igen alkalmasak.

Ha tekintetbe vesszük, hogy pl. az egyetemen a nőhallgatók felvételét szigorított feltételekhez kötik, úgy hogy nem a természetes választás, hanem a mesterséges akadályokból kifolyólag jut csak néhány nőhallgató sok ezer férfihallgató mellett az egyetemre, s ha vesszük, hogy az itt „mindkét részről hozzáférhető” iskolák közül többre nézve áll a nők hátrányára ilyen egyenlőtenség, akkor világos, hogy az arány a nőkre nézve még sokkal hátrányosabb. Szerk.

A SVÁJCI NŐI MAGÁN- ALKALMAZOTTAK VERESÉGE.

Hazai nőtisztviselői körökben, különösen a vidéken, akárhányszor tiltakoznak a feminizmus vádjá ellen. S ha az ember megkérdezi, miért fáznak úgy a feminizmus ellen, borzongva emlegetik a nők választójogát, amelyhez, szerintük semmi közük nincsen.

Ezek a nőtisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak belátják ugyan, hogy helyzetük legkevésbé sem kielégítő, de nem ismerik fel a javítás lehetősége és a nők választójoga közötti összefüggést.

Jajgatnak megfelelő előképzettség hiányán. Rosszul esik nekik a férfiakénál silányabb fizetés. Sokallják a hosszú munkaidőt. Nyugtalanok semmiképen sem biztosított aggkoruk ideje miatt. Elkéserednek a hihetetlenül egészségtelen irodai és üzleti helyiségeken. Ezer bajuk – bánatuk van. S mindezeknek első és leghatásosabb javító szerszámával: a nők választójogával nem törődnek.

Pedig az a tény, hogy az igazán demokratikus országokban – ahol a nők és a férfiak együtt alkotnak törvényeket – a nőtisztviselők és a női kereskedelmi alkalmazottak helyzete megfelelően változik, gondolkodóba ejthetné a női magánalkalmazottakat.

Még jobban világos a nők választójoga és a magánalkalmazottak helyzete közötti összefüggés, ha a nőket a politikai egyenjogúsításból kizáró országokat vizsgáljuk.

A svájci magánalkalmazottak példája pedig valósággal kényszerítően utal arra az egyetlen útra, amelyen a nőtisztviselők igazukat megtalálhatják.

A szabad Svájcra hivatkoznak a demokrácia hívei. Csakhogy furcsa egy demokrácia az ottani: áldásait csak a férfiak élvezik. Minden 20 éven felüli férfinak ott nemcsak politikai szavazójoga van, hanem fontosabb törvények alkotását ő még szavazatával szentesítheti vagy visszavetheti a népszavazáson.

Legutóbb a svájci parlament törvényjavaslatot fogadott el a női kereskedelmi alkalmazottak érdekében. E törvény a 8 órai zárórát mondta ki. Munkaidő közben megfelelő pihenést és évi szabadságidőt biztosított. Ugyanez a törvény a túlórázás megszorítását és teljesítése esetén megfelelő díjazását írta elő. A svájci üzletekben napirenden levő pénzbírságokat szüntette be. Anyavédelmi szempontból pedig a szülés utáni pihenési időt nyolc hétre állapította meg.

Mindezek a követelések igazán demokratikus államban vita tárgyai sem lehetnének. A derék svájciak azonban december 12-én népszavazással megghiúsították e törvény életbejöttését.

A svájci férfiak többsége szavazatával megtagadta az üzleti alkalmazottak – e foglalkozást Svájcban majdnem kizárólag a nők végzik – helyzetének javítását biztosító törvényt.

Dolgozni, robotolni, kínos-keservesen küzdeni a kenyérért: ezt szabad a demokratikus Svájc asszonyainak. De védelmet, nyugodalmasabb életet nem engedélyeznek neki a férfiak. Ezt csak önmaga szerezheti majd meg, ha neki *is lesz beleszólása*, a törvényhozásba.

A svájci női magánalkalmazottak híven dolgoztak egyesületeikben; hangsúlyozták helyzetük tarthatatlanságát, javításának szükségességét, de elmulasztották *erejük* javát az első sorban fontos és hathatós *eszköz megszerzésére* irányítani. Ezért a mulasztásért a december 12-iki vereséggel súlyosan bűnhődnek.

De erre a svájci demokráciát kétes világításba helyező vereségre emlékezniük kell a magyar nőtisztviselőknek és női kereskedelmi alkalmazottaknak, ha a mi demokráciát színlelő elemeink azt ajánlják nekik, *előbb* segítség diadalra a férfiak választójogát, azután majd ők segítenek a női magánalkalmazottak helyzetén.

A férfiak, amíg egyeduralomban bírják a hatalmat, nem törődnek a nő helyzetének javításával. Csak a nők maguk irányíthatják jobbra, ma oly nehéz sorsukat. A politikai választójog az a kulcs, amely megnyitja előttük a jobb jövőt.

A svájci női magánalkalmazottak vereségét minden más foglalkozású nőnek *is jó lesz emlékébe* vésni!

A NŐK TECHNIKAI ÉRZÉKÉRŐL.

Írta: LÁSZLÓ ARTÚR.

A technikában új világot élünk. Az emberi haladás tényezői fejlődésének eloszlása most azt a képet mutatja, hogy a technika jár elől minden vonalon. Egrészt raffinált kényelmi eszközöket adva, lehetővé teszi a kultúrembernek, hogy a patriarkális élethez viszonyítva rendkívül komplikált külső működését mégis könnyen és gyorsan bonyolítsa le, másrészt fejlődést gyorsító segéd-eszközöket ad a többi tudományoknak és közelebb hozza az embereket egymáshoz és igya nagy nemzetközi kérdéseket a megoldáshoz.

Sőt kultúra-úttörő csákányával nagyon is elől jár. Úgyszólván megelőzte korát: a vallás, politika és a szociológia messze elmaradt mögötte. Hogy a társadalmi ellentétek és egyenlőtlenségek kiküszöbölése egyáltalán nem tart vele lépést, mutatja már az a körülmény is, hogy a technikának e gyönyörű, óriási munkájából a nő *nagy-
r é s z t k i n v e r e s z t v e*.

Hogy joggal-e, arra csak annak volna szabad igennel válaszolni, aki a napnál világosabban be tudná bizonyítani, hogy a nők *természeti* vonásainak komplexumából a *technikai érzék* egészen hiányzik. Ezt

míg akkor sem állíthatnák, ha a nők ebbeli érzéküket alkalom híján még eddig nem mutatták volna be. Tényleg úgy áll a dolog, hogy némi alkalmuk volt a nőknek is, technikai téren működni. És ez a szerény működés is, mint látni fogjuk, igen szép eredményeket tud felmutatni. A technikai érzéknek háromféle megnyilvánulásáról lehet beszélni. Az elsöre nézve előre kell bocsátanunk, hogy a technika tulajdonképpen a természettudományi eredményekből táplálkozik, illetve feladata ezen eredményeket a gyakorlati igényeknek megfelelően alkalmazható formába önteni. A technikai érzék már itt is, sőt itt a legerősebben nyilvánul, amennyiben a legnagyobb, eredeti technikai alkotóképesség kell ahhoz, hogy valaki a minden ízében elméleti eredményt az illető gyakorlati alakra hozza, midőn azt még előtte senki sem tette meg. A technikai érzéknek második megnyilvánulása, nevezetesen a már meglévő technikai objektumok továbbfejlesztése, tökéletesítése az előbbinél rendszerint könnyebb működést involvál, mert ez a gyakorlati tapasztalatokon nyugvó, a gyakorlati szükségből sok esetben magától adódó gyakorlati tevékenységet kíván. A technikai érzék végül a műszaki objektumok használatában is mutatkozhatik.

Mindezt pedig azért mondtam el, hogy rámutassak arra a jelen szempontból legfontosabb momentumra, hogy az elsősorban említett nehezebb működés az, mely a nők részére nyitva volt és van, míg a technikai térnek az a része, melyből a nő nagyrészt ki van rekesztve, a másodsorban említett könnyebb működés. Az ebből levonható következtetés a nők technikai érzékének leg-szebb bizonyítéka.

Hogy a sok adat közül néhányat említsek, hivatkozom Germain Zsófiára, aki a rugalmas pengéről szóló értekezésében a természettudományoknál szükséges és a nőknél gyakran tapasztalt éles megfigyelésen kívül erős gyakorlati érzéket mutat. Hivatkozom Herschel híres csillagász nővérére, aki az optikai eredmények gyakorlati alkalmazásával, azaz kitűnő csillagászati távcsövek szerkesztésével kortársait messze elhagyta és a távcsövek használatában (tehát a technikai érzéknek harmadsorban említett megnyilvánulásában) oly rendkívüli ügyességgel bírt, hogy 1786-tól 1795-ig öt üstökösöt fedezett fel. Hivatkozom Rappoport asszonyra, ki az exploziós gázturbina feltalálásával megalkotta a jövő motorját és hivatkozom végül a helyszűke miatt kell nem sorolhatókon kívül arra a sok-sok női feltalálóra, akiknek technikai érzékéről mindenki meggyőződhetik, ki az egyes államok szabadalmi közlönyeit lapozgatja. Érdekes momentum gyanánt felemlítem, hogy ezek közül sokat serkentett feltalálói tevékenységre a nőnek otthoni („természetes”) munkaköre, nevezetesen sokan gazdagították találmányaikkal a háztartási eszközöket és a női ruházkodás kellékeit.

Ami a technikai objektumok használatánál mutatózó érzéket illeti, hivatkozom a legújabb idők tapasztalataira, nevezetesen arra, hogy a legmodernebb járműveket: az autóbilt és a repülőgépet nagy sikerrel vizelték és vezetik a nők (női sofförök és női aviatikusok Parisban, stb.). Fischer, nagy amerikai gyáros felesége, aki egymaga vezeti a gyárat, azaz látja

el a technikai adminisztrációt, most autóbiltjával világgörülí úton van, melyen egymaga vezeti, ápolja és javítja gépkocsiját.

A felsorolt és mind szebbekkel szaporodó adatok a nők technikai tanulmányokra való egyenjogúsításának kérdését annyira előtérbe tolják, hogy attól többi elzárkózni nem lehet.

MODERN SZOCIÁLPOLITIKA ANGOLORSZÁGBAN.

Írta: ELSE LÜDERS, Berlin.

A nemzet jövője a gyermek. Erre az igazságra való tekintettel az angol országgyűlés az utóbbi években teljes egyértelműséggel a kormány néhány nagyhorderejű gyermekvédelmi törvényjavaslatát szavazta meg. Ezek közül mindjárt az első a Hungry Children's Charter volt, melyet 1906 december 21-én fogadtak el, kedves karácsonyi ajándécul Anglia Ínséges gyermekeinek. E törvény jogot ad a helyi hatóságoknak az iskolai táplálás életbeléptetésére. A kivitel módjára pedig teljes szabadságot ad, azaz a községek a táplálást akár saját kezelésükben végezhetik, akár jótékonyági egyesületekre bízhatják, de mindenestre jogukban áll az ebből *credo* költségek fedezésére rendkívüli községi pótdadót kivetni. De az iskolai táplálás törvénycikkénél is nagyobb súlylyal bír a gyermekekről való gondoskodásban a Children Act 1908. – 1908 februárjában nyújtotta be a kormány e törvényjavaslatot, ugyanez év december havában az alsóház egyezséget kötött a lordok házával annak elfogadására és 1909 április 1-én már törvényerőre is lépett. A terjedelmes törvénycikk 6 szakaszra és 134 paragrafusra oszlik és kibővíve magában foglalja az eddig érvényben volt 22 gyermekvédelmi törvénycikket is. Ezenkívül meg a gyermekeknek a műhelyi és gyári törvényekben meghatározott foglalkoztatása, továbbá azoknak elemi iskoláztatására vonatkozó törvények továbbra is érvényben maradnak. E helyen lehetetlen a „Children Act”-ot apróra részletezni, ezért csak annak főbb szakaszait ismertetjük: u. i. a gyermek életének védelme; kegyetlenkedések fiatalokúak és gyermekek ellen; dohányzási tilalom gyermekek számára; az ipari oktatás újjászervezése; gyermekbíróságok; Különbéfélek. Ez az utolsó rovat többek között az ifjúság alkoholizmusa ellen erélyes óvintézkedéseket tartalmaz: 14 éven aluli gyermeknek egyáltalán tilos italmérő helyeken megjelennie és bűncselekménynek veszik a gyermeknek szeszes itallal való megkínálását, hacsak orvosi rendeletre nem történik.

De az 1906. év nemcsak Anglia gyermekeinek hozott védelmet, hanem az ínséges

aggoknak is állami aggkori nyugdíjat biztosított, amivel szintén egy fontos szociálpolitikai kérdés nyert megoldást. Eddig csak kizárólag Németország és Ausztrália gondoskodott elaggott polgáiról. Németországban az aggkori biztosítás rendszere, Ausztráliában pedig aggkori jövedelem rendszere áll fenn. A biztosítási rendszerrel maga a biztosított köteles a biztosítási díjakat befizetni (Németországban felét a munkás, felét a munkaadó fizeti), amivel az bizonyos korában, feltéve, hogy kellő mennyiségű biztosítási részletet befizetett, nyugdíjat húzhat. Az Ausztráliában érvényes aggkori jövedelem szerint a munkásnak semmit sem kell fizetnie, mert az állam kötelességének tekinti a polgáiról való gondoskodást. Tehát minden rászoruló öregember az állami kincstárból kapja jövedelmét. Itt azonban sok nehézséget okoz a vizsgálat, hogy az illető kellő ideig polgár-e az államnak, tényleg nincs-e akkora jövedelme, amely az állami eltartást feleslegessé teszi, és hogy érdemes-e az állam támogatására, illetve nem alkoholistá-e. – Angliának tehát két példája volt: a német és az ausztráliai rendszer. Az angol kormány az ausztráliai rendszert választotta és 1885-ig visszanyúló hosszú tanulmány és előmunkálat után Asquith miniszterelnök 1908 tavaszán benyújtotta nagyhorderejű „Old Age Pension” javaslatát, melyet ugyanez év augusztus 1-én megszavaztak. Eszerint, aki aggkori nyugdíjat kíván élvezni, be kell hogy töltsön legyen 70. évét; legalább 20 éven át angol polgárnak kellett lennie és évi jövedelmének nem szabad a 31 £ 10 sh.-et (756 kor.) túlhaladnia, továbbá be kell bizonyítania, hogy egész életén keresztül törekedett önmagát és családját eltartani. Ha ezen feltételeknek meg tud felelni, akkor rendelkezésére áll az állami nyugdíj, melyet postával küldenek lakására. A nyugdíj heti 1-5 shilling között váltakozik. Akiknek semmi, vagy csak igen csekély a jövedelmük, azok 5 shillinget kapnak, míg az egyéb jövedelem fokozódásával a nyugdíj kisebbedik. A nyugdíjat nem tekintik segélynek, nincs befolyása a nyugdíjazott politikai jogaira.

Az első részletet 1909 január elsején fizették ki. E nap egész Angolországban szinte ünnepszámba ment. Eredetileg kb. 5,000.000 font sterling (120,000.000 korona) évi kiadásra számítottak, ami azonban az első negyedévi tapasztalat után 8-9 millió fontra emelkedett.

Ha Anglia a német rendszer helyett az ausztráliai fogadta is el, azért mégis Németország aggkori biztosításának a hatása alatt történt, hogy Angolországban egyáltalán létrejöhett egy ekkora horderejű szociális törvény. Újabban még egy másik politikai jelenség is tapasztalható, mely e két ország egymásra-

hatásának az eredménye; a küzdelem az otthoni munka nyomorúsága ellen. 1906-ban Berlinben kiállítást rendeztek az otthoni munkákból, melyen az otthoni munka éhbérét ijesztő, a közlekiismeretet megrázó módon hozták nyilvánosságra. Nemsokára ezután Londonban a berlini mintára szintén rendeztek ily kiállítást, mely alkalommal ugyanolyan, sőt még megrázóbb adatokkal állottak elő. Ennek a kiállításnak a hatása alatt megalakult Londonban az „Anti Sweating League”. E liga, melyben az összes politikai és felekezeti szervezetek képviselve voltak, óriási agítációt fejtett ki. Legjobban azt domborították ki, hogy az otthonmunka problémának a bérkérdés a vejeje és ezért Angliában is meg kell szervezni az állami bérhivatalokat, mint azok már a kizsákmányolt otthonmunkások védelmére törvényesen megállapított minimális bérösszegbe biztosítására az ausztráliai Viktóriában fennállanak. Ugyanerre az eredményre jutott a képviselőháznak egy bizottsága, amelynek határozatából kifolyólag jelenleg két törvényjavaslatot tárgyal az angol parlament. Az egyiket képviselők, a másikat Churchill kereskedelemügyi miniszter nyújtotta be. Ezek állami bérhivatalok felállítását sürgetik, de egyelőre csak azon iparágak részére, ahol a munkásokat leginkább kihasználják. Es a javaslat törvényerőre jutása szinte bizonyos. A német kormány is kénytelen volt cselekedni a berlini otthonmunka kiállítást követő felháborodott közvéleménynek a hatása alatt és a Reichstag már tárgyal is egy javaslatot, mely az otthonmunkások helyzetét lesz hivatva megjavítani. De e javaslat csak egészségügyi rendszabályokat tartalmaz, míg a bérkérdést, tehát a dolog lényegét nem is érinti. Azonban az angol események akkora befolyással voltak, hogy a Centrum-párt, a szociáldemokraták és a szabadelvűek egy szaktanácskozmány alkalmával új szakasszal toldották meg a törvénytervezetet, azaz bérhivatalok létesítését sürgetik. Ámbár igen kérdéses, vajjon ezt az új szakaszt elfogadják-e a teljes ülésen, azért mégis sikernek kell minősíteni, hogy a Reichstagban egyáltalán szóba kerülhetett e kérdés. Egy fa se dől ki az első fejszecsapásra; az állami bérhivatalokat még Németországban is felfogják állítani, ha Anglia már bebizonyította, hogy ez nemcsak új államban lehetséges, hanem egy régi, fejlett iparállamra nézve is üdvös.

Eddig az angol kormánynak csak azon ténykedéseit ismertettük, melyek már részben törvényerőre emelkedtek, részben pedig parlamenti tárgyalás alatt állnak. Most még néhány dolgot említünk, melyeknek csak az előmunkálatai vannak folyamatban. Így a szegények és munkanélküliek kérdésének rendezését. Már a parlament előtt fekszik két

jelentés és javaslat, melyet egy 18 tagú bizottság 3 évi szorgalmas munkával készített. A bizottság munkálatai két irányban folytak és külön-külön is adták le jelentésüket. A többség jelentéséhez reformjavaslatot is csatoltak, amely a mai rendszer javítását ajánlja. A kisebbség jelentése, amely majdnem teljes egészében Beatrice Webb, a világhírű nemzetgazdász munkája, nagy hatást ért el, mert teljesen szakít az eddig *dívó* nyilvános és magán segélyezéssel. „A jótékonyt le kell győzni!” – e nietzschei gondolat mintegy vezérfonala a jelentésnek. A munkának az állam által való tervszerű rendezése; gyermekek, betegek és szűkölködők nagymérvű védelme és gondozása; jobb munkásszakiskolák létesítése; állami munkajelentések és munkásbiztosítások behozatala és hasonló, továbbá azon néprétegeknek felsegítése vagy eltartása független és emberi életmódban, melyek a pauperizmus szélső határain sínylődnek – ezek a jelentésben felállított követelmények. A kisebbségnek ezen indítványait természetesen nem lehet rövidesen megvalósítani, de annyi eredményük mégis van, hogy Churchill miniszter ez év május 19-én elrendelte a munkás jelentések állami rendezését, amit rövidesen a munkanélküliek biztosítására vonatkozó törvényjavaslat fog követni.

Fordította t P. N.

LAPUNKRÓL.

„A NŐ ÉS A TÁRSADALOM” negyedik évfolyama kezdődik a mai számmal. Nem szerénytelenség talán, ha ebből az alkalomból magunkról, azaz lapunkról is szólunk egyszer e hasábkon. A befejezett három évfolyam a magyar nőmozgalom virulásának, életerős fejlődésének krónikája. Azonkívül – nem mi állapítjuk meg, hanem az évek során szerkesztőségünkhöz intézett elismerő, hálálkodó levelek díszes sorozata bizonyítja – A Nő és a Társadalom a magyar közönség *legszélesebb* rétegeibe vitte a feminizmus problémáit. Megkönnyítette helyes megértésüket. Mi több: lelkesíteni, tette serkenteni is sikerült mindazokat, akikben a feminizmus igazságai ösztönyszerűen éltek ugyan, de gyakorlati központosítás híján, elméleti ismeretek támasza nélkül, nem juthattak kifejezésre.

A sok szíves, meleg dicsérő elismerés mellett azonban sokszor szemrehányás is érte a lapunkat. Érte pedig azért, mert – olyan ritkán jelenik meg. Havonként csak egyszer, holoit az aktualitások sokasága, az élet eseményeinek női szempontból való elbírálásának szükségessége, a védekezés, sőt – a támadás kényszere sokszor kínos – keservesen éreztetik, hogy túlságosan ritkán jelenik meg a lapunk.

A dicséret csak arra buzdított bennünket, hogy elméleti és gyakorlati szempontból mind jobb lap legyen A Nő és a Társadalom, az egyetlen magyar feminista folyóirat. A lap sűrűbb megjelenését sürgetés is csak buzdításunkra szolgálhat. Sajnos azonban, nem csupán tőlünk, a szerkesztőségtől és kiadóhivataltól függ az elégedetlenség megszüntetése. A lap sűrűbb megjelenését csak lapunk híveinek együttműködése biztosíthatja. Lapunk minden egyes olvasója könnyen mozdíthatja elő A Nő és a Társadalom fejlesztését. Hogyan?

1. Szerezzünk előfizetőket azok körében, akik még nem ismerik *eléggé* a feminizmust s azért még nem tartoznak a lapunkat hivatalos közlönyként járató egyesületekhez.

2. Vásároljunk a lapunkban hirdető cégeknek, hogy azok továbbra is szívesen hirdessenek.

3. Szerezzük meg hirdetőknél mindazokat a cégeket, amelyeknek állandó vevői vagyunk.

Mozgalmunk fejlődése szorosan összefügg lapunk fejlődésével. Aki az egyiket kívánja, cselekedjék a másik érdekében!

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

szerkesztősége és kiadóhivatala.

SZEMLE.

Prohászka püspök a nők választójogáról. Amíg klerikális körökben mítsem akarnak tudni a nők választójogáról, a klerikalizmus intellektueljei: Gieswein Sándor és Prohászka Ottokár határozottan mellette foglalnak állást. Gieswein Sándor országgyűlési képviselő többször nyilatkozott nyilvánosan a nők választójoga mellett. Prohászka püspök ezt az Országos Párbajellenes Szövetség december havában tartott közgyűlésén tette először. Beszéde folyamán ugyanis a következőket mondotta: „A n n a k, hogy az állam nem szabályozta erősebb kézzel a párbaj szenvedélyét, ok az, hogy az államo t i s, a törvényeket is férfiak csinálják. Nem kételkedem abban, hogy sokkal több etika volna törvényeinkben, hogy ha a z o k a t nők is alkotnák.”

Az a tény, hogy Prohászka e szavait a Párbajellenes Szövetség közgyűlésének közönsége lelkes elismeréssel fogadta, logikusan a Szövetség részéről a nők politikai egyenjogúsítására irányuló törekvések elismerését jelenti.

Olvasókönyvtárak létesítése. A napilapok híradása szerint a székesfőváros tanácsa elhatározta, hogy a napközi otthonok intézményét kiegészíti olvasókönyvtárral. Az olvasó-

könyvtárakba csak a nagyobb növendékeket fogják beengedni. A tanács a felügyelettel az osztálytanítókat bízta meg.

Csecsemőhalandóság. Legújabb kimutatások szerint 1908. évben 100 élve született gyermek közül élete első évében meghalt: Norvégiában 8.1, Svédországban 8.4, Írorszában 9.5 Angliában 11.8, Dániában 12.3, Franciaországban 14.3, Olaszországban 16.6 Németországban 18.5, Magyarországon 20.5, Ausztriában 21.5, európai Oroszországban 27.2.

A nők választójogának hatása. E tárgyban nemrégiben nyilatkozott Ward újzeelandi miniszterelnök. Szerinte a nők választójogának 16 évvel ezelőtt történt törvénybe iktatása volt Újzeeland egyik legnagyobb jelentőségű és legszerencsésebb intézkedése. „Választások idején – így szól Ward – a nők szorgalmasan járnak ülésekre és általában jól ismerik a politikai eseményeket. A szavazójegyek leadásánál épp oly egészséges ítélőképességről tesznek tanúbizonyságot, mint a férfiak. Szavazópolgárokká 21. életévük betöltésével válnak, – épp úgy, mint a férfiak – feltéve, hogy polgárjogaik birtokában vannak. Feltétlenül téves az az elterjedt előítélet, hogy a nő választójoga egyenlensége visz a házasságba. Újzeelandban, ahol a nőnek is van választójoga, semmivel sem gyakoribbak a házastársak közti civódások, mint más országokban. A szavazócédula a nő kezében az én tapasztalatom szerint a családi élet jótékony befolyását juttatja érvényre a politikában. A nő befolyását a férfira a választójog fokozta és nemesbítette. Nevelési és oktatási kérdésekben nagy javulás mutatkozik. Nemzedékről nemzedékre csökken azoknak a száma, akik nem jártak legalább elemi iskolába; ma már nagyon kevés az ilyen ember. A korrupciót és a megvesztegetést a közéletben nem ismerjük. Tudjuk, hogy ezek az eredmények nem tudhatók be kizárólag a női választójognak, de sok évi tapasztalatunk megdönthetetlenül beigazolta, hogy a női választójog törvénybe iktatása széles látókörű politika műve volt és pompásan bevált.”

Kertészeti tanfolyamok nagyvárosi gyermekek számára. Berlinben az idei év tavaszán tartottak első ízben ilyen kurzusokat, míg Hamburgban már régebben tettek jól sikerült kísérleteket. Különbféle jótékonyági intézetek/gyermekkertek, otthonok már igyekeztek a gyermekeket kertészkedésre szoktatni, rendszeres tanítás azonban az áprilisban megnyílt tanfolyamon volt először. A tanfolyamot Martin Gertrud a Pestalozzi-Fröbelház kertésze vezette. Virág- és gyümölcs- (bogyó) kertészetel, erkélydiszitással és szobakertészettel egyaránt eredményesen foglalkozott a tanfolyam.

Agg feministák. 90 éves díszdoktor avatott fel a Brown-University a nőmozgalom egyik előharcosa, W a r d H o w e Julia asszony személyében. Nagy ünnepek között személyesen vette át doktori diplomáját, mely alkalommal az egyetem rektora mint írónői, anyát, a rabszolgák, a rabok és „minden szenvedő” barátját es a szabadság himnusza költőjét ünnepelte. Dacara magas korának, Mrs Howe, aki öt gyermek anyja, még ma is elnöke az újangol választójogi társulatnak és csak nemrégiben cikkezett a nő politikai tevékenységéről. Az

amerikai nőmozgalom előharcosa azt látszanak bizonyítani, hogy a szellemi munka éppen nem rövidíti az életet. Az első női orvosdoktor, dr. Elisabeth Blackwell, 88 évet élt. Ez év tavaszán 94 éves korában halt meg Emily Parmely Collins, aki Lucretia Mott-tal és Cady Stanton-nal együtt az első amerikai választójogi szövetséget alakította. Hírneves követője, Susan B. Anthony 81 évet élt és 80 éves korában még átjött Európába, hogy résztvegyen a női választójog; világszövetség megalakításában. **Különfélék.** Oroszországban mozgalom indult a halálbüntetés eltörlésére. Hivatalosan megállapítják, hogy a mozgalmat a cárné kezdeményezte. – A riff-kabylók ellen folyó spanyol harc tudósítói között mint a „Leslie's Weekly” levelezője C. R. Miller asszony is résztvett. A női haditudósító állandóan a harcok közelében dolgozott. – Németországban a házicseledék száma 1892-től 1907-ig 75.000-rel csökkent. A cseléd-tartásra képes 6000-30.000 márka jövedelemmel bíró családok száma 1892-1907 között pedig 50.000-rel növekedett.

DÍSZES BEKÖTÉSI TÁBLÁKBA

kötjük 2 koronáért az 1909. évi lapokat. – Esetleg hiányzó számok 50 fillérért megkaphatók a kiadóhivatalban.

Modern és Kertész cég

mai számunkban megjelent hirdetésre felhívjuk olvasóink szíves figyelmét. Mintákat a cég bárhova ingyen és bérmentve küld.

IRODALOM.

BEÉRKEZETT MŰVEK*

Móricz Zsigmond: Sári Bíró. A Nyugat kiadása. Budapest, 1910. Ára 2 kor. 50 fill.

Heltai Jenő: írók, színészek, és más csirkefogók. A Nyugat kiadása. Budapest, 1910. Ára 3 kor.

Szomori Dezső: Az isteni kert. A Nyugat kiadása. Budapest, 1910. Ára 4 kor.

R. Schimmer: Neue Heimkultur (Zentralhaushaltung – Einküchenhaus). Leipzig, Felix Dietrich. Sammlung Sozialer Fortschritt. Ára 30 fillér.

Franziska Mann: Von Kindern. Verlag Axel Junker. Berlin. Ára 2 M.

Laura Frost: Über den Verkehr mit erwachsenen Kindern. Berlin, Trowitzsch und Sohn. 1909. Ára 3 márka.

Helene von Müllinen: Die Ziele der Frauenbewegung. Zürich, 1909.

Julian Marcuse: Die sexuelle Frage und das Christentum. Verlag Dr. Werner Klinkhardt. Leipzig. Ára 2 M.

Marx és Engels válogatott művei. II. kötet. Szerkeszti Szabó Ervin. A Népszava könyvkereskedés kiadása. Budapest, 1909. Ára?

Lothar Engelbert Schücking: Demokratische Betrachtungen. Albert Langen. München, 5 909. Ára 80 Pf.

*Bírálatunkat fenntartjuk magunknak.

A magyar család aranykönyve. II. kötet. Budapest, 1910 Athenaeum irod. r.-t. Mint a mű első kötetét, ezt is a rendszeresség hiánya jellemzi. Teljesen modern életfelfogású, a mai élet követelményeinek megfelelő fejezetek mellé (Dr. Hancsókné Wolkenberg Ilona: Családi nevelés, Bedy-Schwimmer Rózsa: Leányok pályamutatója) a múlt század derekán dívott szellemű (Gömbösné Galamb Margit: Társasélet) fejezetek kerülnek. Akinek az egyik megfelel, lehetetlen hogy le ne morolyogjon, vagy fel ne háborodjon a másikon. K. Nagy Sándor „A jog útja bölcsőtől a koporsóig” című fejezete sok hasznos tudnivalót tartalmaz ugyan, de kenetteljes hangja nagyon rothad a hatásán. A kötet még Mosdóssy Imre „Fiúk pályamutatója”, Szabóné Nogáll Janka: „Szórákozás, nyaralás, sport” és dr. Bexheft Ármin: „Testgyakorlás és test-edzés” című fejezetét tartalmazza.

A Magyar Kereskedők Könyve. III. Kötet. Szerkeszti dr. Schack Béla. Révai testvérek kiadása. Budapest 1909. Ára 16 korona. Az első sorban pénzügyi köröket érdeklő kötet néhány fejezete általánosabb érdekű. (Pl. dr. Márffy Ede: Az állami háztartás szervezete.) Az ország gazdasági függetlenségéért vívott harc idején e kötetből mindenki tanulságot meríthet a közgazdasági életnek sok vitatott kérdésére nézve.

Kenedi Géza. Szociológiai nyomozások. Budapest, 1910. Franklin-Társulat. 2 kötet. Ára 8 korona. Ritka gyönyörűség e két kötetet átlapozni, végigolvasni. Gyönyörű, mert egy becsületes keresőnek szellemi utait világítja meg. Nem az egyes cikkek adják meg a két kötet értékét. A magyar olvasóközönség ismeri e cikkeket, mind. Örült nekik, bosszankodott rajtuk, már ahogy a nyomozások során az olvasóban visszhangra találtak. Pszichológiai értékű a munka, mert az író lelkének elmélyedéseiről, kutató szellemének szüntelen előrehajlásáról ad nyilvános bizonyosságot. Megbecsülhetetlen érték az ma, amikor nálunk a tekintélyek egyszer szerzett babéraikkal együtt fonnyadnak el légmentesen elzárt üvegpalatáikban. Kenedi Géza szociológiai nyomozásai útján, jobbra-balra nyúlt támaszért egy-egy igazságnak vélt tétele bizonyításáért. Sokszor rossz helyen keresett támaszt. Meleg elismerésünkre tarthat igényt, hogy erre rendesen hamarosan rájött és őszinte nyíltsággal fordult el a helytelen úttól. A két kötet a nyomozási útnak sok nehéz, hibás, előre nem vivő, sőt a baladást késleltető lépéséről tanúskodik. Az a tudat, hogy ezek nyomozási fázisok s változatos utakon a tiszta felismerés végcéljához vezetnek, örömmel élveztetni velünk a két kötetet. Legnagyobb örömmel pedig várjuk az előrejutottságnak, célhoz közelebbi lévőségnek bizonyítékát: a két kötet – folytatását.

Izé. E mögött a semmitmondó cím mögött egy európai színvonalú, de teljesen lokális színezetű, nem politizáló, sőt (hihetetlen!) nem is trágárságban utazó új élclap rejtőzik, amelyet olvasóink figyelmébe ajánlunk. Ma, amikor már a munkásságnak is „szellemi felfrissülés, kultúrsemege” címen a legmélyebb emberi érzések sárba hurcolását nyújtják, jól esik látnunk, hogy lehet tréfálni másképpen is, mint a férfi és nő közötti viszonynak leghihetlenebb eltorzításaival. Köszönet az Izének, amely ilyen csudára példát szolgáltatott.

Ibsen mondta:

A felszabadítás abban áll, hogy az egyéneknek megszerezzük a jogot önmaguk felszabadítására. Mindenki a maga szükséglete szerint szabadíthassa fel magát.

A választópolgárok kisebbségben vannak köztünk. A kisebbségnek van tehát igaza?

*

A modern társadalom nem emberi társadalom, hanem kizárólag a férfiak társadalmá.

Ha a szabadság férfiai a nő társadalmi helyzetén javítani akarnak, előbb kikémelelik, hogy a közvélemény – a férfiak – beleegyez-e. Mintha csak megkérdeznék a farkasokat, beleegyeznek-e a juhok fokozottabb védelmezésébe.

*

„Szabad férfi” üres szólam. A házasság – a férfi és nő közötti viszony – megrontotta a fajt, mindenkire rányomta a rabszolgaság bélyegét.

AZ ÉDES OTTHON.

írta: SZENDÉNÉ-DÁRDAY OLGA. *

Drrr ... drrr ...! Márta asszony ijedten riad föl álmából. Drrr . . . drrr . . . Persze hogy a villamos csengettyű szól . . . Drrr a tejesfiú. Drrr . . . és a cselédek meg sem mozdulnak. Az a fiú pedig nem várhat örökké s majd megint leteszi a tejesüvegeket az ajtó elé a tojás ládákkal s elmegy. Az üvegeket pedig majd megint ellopják, mint a múltkor s ő majd megint fizethet értük! Drrr! ... és ökölcsepások a konyhaajtón. Márta asszony egy sóhajjal kiugrik az ágyból, fölveszi kis papucsait, magára rántja pongyoláját s átmegy a cselédszobába. Egy pillantás elég arra, hogy észrevegye gyakorlott szeme, hogy az ébresztő-óra nincs fölhúzva. Ő szokta fölhúzni minden este, de hát tegnap fájt a feje s kissé előbb ment aludni, elmulasztván ezt az apró kötelességét, melyért ma megzavart reggeli nyugalmával fizet s talán még egy jókora náthával is, mert érzi, hogy lába kezd erősen fájni. A petróleum-lámpa egészen kiégve áll az egyik leány ágya mellett, a földön pedig hever az a regény, melyet már napok óta hiába keres. Drrrr! . . .

– Juli! Juli! – Márta asszony rázni kezdi a termetes leányt aki dörmögve fordul meg. – Juli, a tejes ember! Hát nem tud maga fölkelni?! Siessen már no!

A leány föltápáskodik és dűnyögve öltözködik. Márta asszony most a szobaleány ébresztéséhez fog.

– Lizi! Lizi! hát mozogjon már no!

*Mutatvány szerzőnek „Vadalmák”c. kötetéből. Megjelent Budapesti Hírlap kiadásában.

Lizi nyögdécselve felül s szemét dörgöli. Márta asszony, ki már nagyon fázik, azt véli, hogy most már rendben van minden, visszasiet szobájába s visszabújik az ágyába, hogy egy kicsit fölmelegedjék. De álmának per-sze vége. Hallgatódzik. Ej, az a Juli még mindig nem megy az ebédlőbe takarítani s az majd megint nem lesz rendben, mire a férje fölébred. S ma vasárnap van és tízkor zárják a csarnokot, majd még lekésik a bevásárlásról az a lomha leány. De legalább a Lizi mozogna már. Halk kopogás hallatszik az ajtón.

— No, mi az?

Lizi lép be.

— Jaj, jaj, nagysága kérem, úgy fájt a fogam egész éjjel, tessék nézni, hogy földagadt az arcom, jaj, jaj, megbolondulok. Tessék elengedni, elszaladok a klinikára, ott egy-kettőre kihúzzák, mindjárt itthon leszek megint, jaj, jaj, megbolondulok! Márta asszony igen jószívű. Megtapogatja a leány arcát, mely erősen dagadt és kökemény. Sójajtvá elhatározza, hogy hát Isten neki, majd segédkezik a takarításnál, a leány hadd fusson kihúzatni azt a fogát. Lizi hálálkodik, kezét csókol és elszalad.

Szegény Márta asszony, aki ma kissé hosszabb pihenést tervezett, elszántan végleg felöltözködik. Amint készen van az öltözködéssel, kimegy a konyhába, amelynek közepén áll Juli s félkarjával a seprőt öleli, a másik kezében egy levelet tart, melyet nagynehezen silabizál.

— Juli, az Istenért, mit gondol?! Itt olvas és az ebédlő megint nem lesz készen, mire az úr fölkel! És a Lizit a klinikára kellett engednem, hát már most siessen, majd segíték!

— Juli gúnyosan vigyorog.

— Klinikára ám! Csak tessék elolvasni — odanyújtja a levelet — a katonája utazik el ma a kilenc órai vonattal, oda ment a Lizi s most én végezhetem a dolgát, mert a nagysága mindent elhisz.

— De Juli, hisz egészen föl volt dagadva szegénynek az arca!

— Az ám, egy fél nyerskrumplit dugott a szájába, tessék, itt a másik fele! — ezzel megböki a konyhasztalod heverő fél nyers hámozott krumplit.

— De Juli, ha maga mindezt tudta, szólnia kellett volna nekem! — fakad ki a szegény asszony.

— Nem árulkodom én, hogy ő aztán mindenfelét kifundáljon rám, nem biz' én!

— No hát már most csak siessen, majd a tejet fölteszem én és vigyázok rá.

Juli lassan kiballag a konyhából, Márta asszony meg fölteszi a tejet s nekikészül a kávékészítésnek.

Drrr . . . drrr! A férje csöngetése. A ruháit akarja. Jézus! azok nincsenek kitisztítva. Lázasan keresi a kefést s a nyitott konyhaajtóban kefélni kezdi. Drrr . . . drrr!

— Viszem már. — Beszalad a ruhákkal Julihoz. — Juli, vigye csak be a ruhákat az úrnak, én visszazaladok a tejhez.

Juli mogorván kapja le a ruhákat az asszony karjáról és becsoszog velők a szobába. Márta asszony pedig visszasiet a konyhába s épp jókor kapja el a tűzről a tejes lábast, melyben a tej már magasra dagadva, kifutni készül. A lábás az egyik vaskarikában megakad, a forró tej egy nagyot lötyten s egyrésze az asszonyka fehér

kezére folyik. Márta asszony gyorsan kötényébe csavarja fájó kezét, mire ismét megszólal férje szobájából a csengetyű. Hamar beszalad hozzá.

— Jó, hogy jössz, — szól a férj, — épp hivatni akartalak. Mondtam már, hogy szólj abban az átkozott gőzmosóban, hogy ne keményítsék a mancsaitamat olyan kökeményre, nem vagyok képes beledugni a gombokat. Nesze próbáld meg te.

Márta asszony engedelmesen megpróbálkozik, de leforrázott keze szörnyen sajog.

— Ejnye, de csúnya vörös kezéd van, nem tudnád egy kicsit jobban ápolni, — morog a férj, aki reggel mindig meglehetősen rosszkedvű.

— Ráfutott a forró tej, — szabadkozik az asszony.

— Mi közöd van neked a forró tejhez?

— Elbocsátottam a Lizit a fogorvoshoz, — vallja az asszonyka, — mert az igazat nem meri megmondani, — hát nekem kellett a reggeli után nézni.

— És még tejet sem tudsz fölforralni, anélkül, hogy a felét ki ne hagyd futni. Szép háziasszony vagy, mondhatom.

Martha asszony nem veszi föl az odadobott keztyűt, mert ismeri kedves életetpárját, aki mindig megköveteli magának az utolsó szót s ezért tehát csak fölhúzza a szemöldökét, legyint egyet a kezével s kimegy ismét dolga után. Nógatja a Julit, hogy öltözködjék s menjen bevásárolni, ő maga pedig a reggeli asztal terítéséhez fog, örülve magában, hogy Lacika, az ő nyolc éves kis fia még nem ébredt föl s így nyugta van tőle. Öröme korai volt.

— — Mama! Mamaaa! — hallatszik a hálószobából.

— — Jövök már! — s besiet hozzá.

— Mama, tegnap este nem adtál ki tiszta fehérneműt! — nyafog a kis fiú. (Folytatjuk.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

O-né, Sz-ny. Az ügyet okvetlenül szóvátesszük. E számról anyagtorlódás miatt lemaradt.

B. R. Szerkesztő itthon van már. Rendelkezésre áll.

Kéziratokról: A hó folyamán valamennyit elintézzük.

Ügyvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.

Pénztáros:
**HILLERNÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA**
V., Asany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagsági díj tetőzés szerint; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.

Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6-8-ig.

Magántanítónők albe-
lyezése ugyanekkor.

Kétszeresen ad, aki jókor ad! Tagsági díjainkat fizessük be sürgősen!

A politikai propaganda költségeire újabban adakoztak:

Adler József	1 - K
Dimer Gusztáv dr.	10
Lesser Hermine, Charlottenburg (20 márka)	23.58
Reinitz Ernő	50
Schwimmer Rózsa	10
Szirmay Oszkárné	50
Eddigi gyűjtésünk	31.47
Összesen:	3291.58

Felvidéki tagtársainkhoz

Néhány lelkes tagtársunk kezdeményezése folytán októberben megalakítottuk egyesületünk felvidéki fiókját, amelyhez vágújhelyi, nagysurányi, nagytapolcsányi, póstyéni és löcei tagtársaink csatlakoztak eddig. A fiók-egyesület a helyi viszonyokhoz alkalmazkodó propagandát és gyakorlati tevékenységet szolgálni hivatott; előbbi célt előadások rendezésével törekszik elérni, mint azt pl. Nyitrán, Pöstyénben, Trencsén-telepen, Vágújhelyen, Nagyszombaton, stb. már megtette. A gyakorlati tevékenység céljait egyesületünk Gyakorlati Tanácsadójának nagysurányi fiókja szolgálja, amely számos jogi, gazdasági, gyermekvédelmi és egyéb ügyben adott már hasznos útbaigazítást. E n g e l n é K. Berta tagtársunk, akit felvidéki tagtársaink egyhangúlag választottak meg a fiókegyesület elnökévé» január 16-án d. u. 3 órakor Vágújhelyen, a Neubauer-szállodában, a legközelebbi teendők megbeszélése céljából tartandó tagértekezletre hívja meg a vágújhelyi és mindazokat a felvidéki tagtársakat, akiknek az értekezleten résztvenniük lehetséges. Írásbeli indítványokat is szívesen tesz megbeszélés tárgyává, de természetesen kívánatos, hogy a munka részleteinek megbeszélésére minél több tagtársunk gyűljön egybe.

A felvidéki fiókegyesület pénztárosa Tauber Hugóné (Vágújhely), akihez a tagsági díjakat mielőbb beküldeni kérjük.

JANUÁRI MUNKATERV.

1-én a háztartás egyhónapi költségelőirányzatának beosztása 31 napra, hogy februárban 3 napi, minden 30 napos hónapban 1 napi megtakarított költség jusson a politikai propagandára.

9-én, vasárnap d. u. 4 órakor az új városházán (IV., Váci-u. 62.) Nyilvános gyűlés, melynek tárgya: A nők választójoga a munkásnő szempontjából. Előadó Schwimmer Rózsa. Az előadást vita követi.

19-én Mevr. C. H. van Loenen de Bordes, az amsterdami választójogi egyesület Budapesten időző elnöke tiszteletére ötórai tea a Royal szálló különtermében. Ez alkalommal van Loenen de Bordes asszony rövid előadást tart német nyelven. Vendégeket is szívesen látunk. Belépti díj nincs.

10-én, 17-én és 24-én (hétfőn) este 17 órakor egyesületünkben:

Dr. Madzsar József: A fajok fejlődésének alaptörvényei. Egyesületünk tagjai díjtalanul, vendégek 1 K beíratási díj fejében vehetnek részt az előadásokon.

27-én, csütörtökön este 6 órakor egyesületünkben: Szülői értekezlet, melynek tárgya: Az öröm gyermek életében.

DECEMBERI KRÓNKA.

Pályaválasztási értekezletünkön mindazokon a pályákon kívül, amelyeket hasonló alkalommal mindenkor ajánlani szoktunk (fényképészet, fogtechnikus-pálya, iparművészet, kertészet, gyermekgondozás, betegápolás, szülészet stb.), eddig nem eléggé kihasznált foglalkozás gyanánt a méhészetet ajánlotta Binder Iván úr, a Méhészeti Lapok szerkesztője s a méhészethez szükséges ismeretek lelkes, önzetlen terjesztője. Kifejtette, hogy kis méretekben kezdve, szorgalmasan dolgozó emberek hogyan tehetik a méhészet egészséges és kellemes foglalkozását produktív, jól jövedelmező keresetforrássá. Sok vidéki tanácskérőnk figyelmébe ajánljuk ezt; szívesen megszerzi nekik egyesületünk a szükséges útbaigazítást.

Szülői értekezletünkön Deményné Peisner Ella tagtársunk anyai és tanítónői tapasztalatok alapján alapos pedagógiai tudásról tanúskodó előadást tartott a büntetésről és jutalomról, mint a nevelés eszközeiről. Kifejtette, hogy mindkettő csakis úgy szolgálhatja a gyermek értelmi fejlődését, ha valóban természetes következményei annak, amit cselekedett. A gyermek telteinek megítélésében pedig ne az vezessen bennünket, hogy a felnőttek szempontjából hogyan sikerültek, hanem hogy mi volt a gyermek s z á n d é k a. A jutalomnak értéke nincs, mert nem természetes következménye a cselekedetnek. Szerezzünk a gyermeknek örömet, de ne fizessük avval viselkedését; ne az elismerés vágya ösztönözze helyes cselekedésre, hanem az elégedettség érzése, amely nyomon követi azt. Nevelésünk legértékesebb eszköze a gyermekben keltett bizalom, amely őszinteségre indítja, hazugságtól óvja a gyermeket. Rác: Stefánia, Mellemé Miskolczi Eugénia és többek hozzászólása után a szülői értekezlet magáévá tette az előadó nézeteit. A jelenlevők megbízták egyesületünket azzal, hogy az Altalános Közjótékonsági Egyesület elnökségéhez írjon át és tiltakozzék annak tervezett csodagyermek-produkciója ellen.

Anyavédelem és feminizmus címen tartott nyilvános értekezletünk lefolyásáról és fényes sikeréről a fővárosi napisajtó oly kimerítően számúit be, hogy felesleges ismétlés volna róla e helyen is bőven beszámolni.

Kedélyes összejövetelt rendeztünk december 19-én délután külföldről hazaérkezett tagtársaink: M á d a y A n d o r d r., a genfi egyetem magántanára és S c h w i m m e r R ó z s a, politikai bizottságunk elnöke tiszteletére. Ez alkalommal is tanulhattunk tőlük: Máday dr. a svájci szavazati jogi nőmozgalmat ismertette, Schwimmer Rózsa pedig Hollandiában, Dániában en Németországban szerzett tapasztalatainak érdekes részleteiről számolt be. Tagtársaink közül többen kívánják, hogy gyakrabban rendezzünk ily kedélyes összejöveteleket.

Külön meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESEITSEI.

Postatak. 17764.
TÉLEFON 80-75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrássy-út 83.

Ai egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot.

Megfizette már a tagsági díját?

ÖSSZEJÖVETELEK JANUÁR HAVÁBAN.

5-én, szerdén este ½9 órakor Pogány Paula előadása t „Londoni úti emlékek” címen.

12-én, szerdén este ½9 órakor Tímár Miklós előadása az etikáról.

16-án, vasárnap kirándulás. Találkozás az egyesületben 10 órakor.

19-én, szerdán este ½9 órakor Schwimmer Rózsa előadása.

26-án, szerdán este ½9 órakor László Arthur gépészmérnök előadása „A nő mint feltaláló” címen.

Művészestélyünk. Mint minden évben, ezidén is rendelünk egy nagyszabású művészestélyt a fővárosi Vigadóban. Az estély programját azon az ülésen állapítjuk meg, melyet Januári 8-án, kedden este ½8 órakor tartunk egyesületünkben. Erre az ülésre ezennel meghívjuk összes érdeklődő tagtársainkat.

Szelvénygyűjtés. Üdülotelepünk Javára hatósági engedéllyel szelvénygyűjtést indítottunk. Tagtársaink a hónap folyamán már meg is kapták az 50-50 szelvényt tartalmazó könyvecskéket. Aki tévedésből nem kapott volna, legyen szíves a titkárságnál reklamálni. A gyűjtési engedély határidőhöz van kötve; kérjük ezért t. tagtársainkat, hogy január végéig szíveskedjenek elszámolni. Akinek a szelvényei időközben elfogynak, legyen szíves új füzetet kérni. Minden egyes szelvény eladásával előmozdítjuk üdülotelepünk fejlesztését, ami elsőrangú érdeke egyesületünknek. Támogassuk ezt az intézményt minél hathatósabban!

Tanfolyamok. Folyamatban levő két angol tanfolyamunk mellé néhány tagtársunk még egy kezdő tanfolyamot óhajt. Kellő számú jelentkezés esetén szívesen indítjuk meg ezt a tanfolyamot is. A jelentkezéseket sürgősen kérjük. Azok a tagtársak is legyenek szívesek a titkárságnál jelentkezni, akik résztvennének egy esti 8-9 óra közötti tornakurzuson. Január végén kezdődnek új tanfolyamok (1. hirdetés).

Decembri krónika. Szerda esti összejöveteleinket ismét érdekes, magas színvonalú előadások tették vonzókká. Előadást tartottak a múlt havi összejöveteleken Nagy Oszkár mérnök a repülésről, dr. Rózsavölgyiné Fried Margit (Ego) az új női ideálról, és dr. Máday Andor genfi egyetemi magántanár, az otthonmunka gazdasági és szociális hatásairól. Mindhármuknak őszinte köszönetet mondunk értékes fejtegetéseikért, ép úgy Schwimmer Franciskának és Sipos Dezsőnek, akik múlt évi utolsó szerda esti összejövetelünkön briliáns zongora- és gordonka-Játékkal szereztek Igaz élvezetet nagyszámban összegyűlt tagtársainknak. – Megtekintettük a múlt hó folyamán az Iparművészeti Múzeum svéd háziipari kiállítását. – Az elmúlt hónapban 15 új rendes és 2 kültag lépett egyesületünk kötelekébe. 50 álláskereső közül 42-öt helyeztünk el – Kérjük tagtársainkat, legyenek szívesek i r o d a i c í m ű k e t a titkárságnál sürgősen bejelenteni.

Nőtisztviselők cölibátusa. Az állami nő tisztviselőket fenyegető cölibátusra vonatkozó újsághírek hatása alatt memorandumot nyújtottunk át Szerényi József államtitkárnak, aki válaszában megnyugtatta küldöttségünket, kijelentvén, hogy neki nő tisztviselőkre vonatkozó házassági tilalomról vagy ezt célzó intézkedésről tudomása nincs.

Pályázatunk. A lapunk novemberi számában közzétett pályázat január elsején lejárt. A bíráló bizottságba a választmány Grossmann Janka, Schwimmer Rózsa és dr. Körösi Aladár tagtársakat küldte ki.

Adományok. Böhm Etelka 5 koronát adott, Blumgrund Janka és Vrsskh Matild tagtársak befizetési lapokat gyűjtöttek üdülotelepünk javára.

Egyesületi jelvények oxidált ezüstből darabonként 1 koronaórt kaphatók a titkárságnál. Senki se mulassza el jelvényét beszerezni.

Szombathely.

December 20-1 választmányi ülésünkön 3 rendes és 9 kültag felvételéről tettünk Jelentést, akik a novemberi tea-délutánon jelentkeztek tagokul.

Az államszámviteli kurzus Görög Alajos úr áthelyezésével előadót változtatván, Antal József úr pénzügyigazgatósági számellenőr vezetésével január 7-én kezdődik ismét. Tekintve, hogy a tanfolyam félbeszakítása folytán az anyagnak még csak a legelején tartanak a hallgatók, jelentkezőket még mindig elfogadunk. Tandíj tagoknak 15, nemtagoknak 30 korona. A tanfolyam június végéig tart. A városi tornacsarnokban megnyíló tornatanfolyam fűtési költségeit egyesületünk fedezte, ennél fogva a tornászokra egyéb fizetési kötelezettség nem báru, mint a szolgának adandó borralal.

Novemberi háziestélyünk keretében G r o s s m a n n Janka a NOE. elnöke tartott tartalmas és érdekes előadást arról az indokolatlan és helytelen mozgalomról, mely cölibátussal fenyegette az állami tisztviselőnői kar egy részét. Úgy Grossmann Jankának, mint a többi közreműködőknek, nevezetesen: Ney Kamilla, Henne Ferenc, Swierkiewitz Róbert, Bíró Zoltán, Herman Sándor és a Szombathelyi Dalárdának Jegyzőkönyvileg mondott köszönetet legutóbbi választmányi ülésünk.

Január 5-én tartandó táncestélyünkre fényes programot sikerült összeállítani a buzgó rendezőségnek, amennyiben közreműködésre megnyerte Felek! Hona ének-művésznő!, Fülep Irma hegedű művésznő, Heltai Jenő író és Csikor Elemér zongoraművészt. Ez a névsor a legszebb reményekre jogosít az estély fényes sikerét illetőleg, amelyről legközelebb fogunk beszámolni.

TROMBITÁS ERZSI.

Temesvár.

Tagjaink a szaktanfolyamokat szorgalmasan látogatják, vasárnap délelőttönként pedig könyvet cserélni vagy egy kis beszélgetésre szép számmal jönnek az egyesületbe. December 19-én a választmány gyűlést tartott, melyen elhatározta, hogy január 8-án a Hungária-szálló téli kertjében tombolával és táncal egybekötött kedélyes estélyi rendez. Belépti díj egy tombolajeggyel együtt 1 korona 20 fillér. Kérjük tagjainkat, igyekezzenek minél több jegyet eladni előre is, hogy az estély anyagi sikere is biztosítva legyen. Jegyeket az egyesületben kaphatnak vasárnap délelőtt.

LUKÁCS MARGIT.